

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:	K 24—	celo leto	v upravištvu prejemam:	K 22—	celo leto
celo leto	12—	pol leta	celo leto	11—	pol leta
pol leta	6—	četrt leta	četrt leta	5-50	četrt leta
četrt leta	2—	na mesec	na mesec	1-90	na mesec

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5, (I. nadstropje levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredne nedelje in praznike.

Inserati veljajo: petstopenjska petletna vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravištvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vplačila naročnine se ne ozira.

Narodna tiskarna telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	K 25—	celo leto	za Nemčijo:	K 28—	celo leto
celo leto	13—	pol leta	celo leto	13—	pol leta
pol leta	6-50	četrt leta	četrt leta	6-50	četrt leta
četrt leta	2-30	na mesec	na mesec	2-30	na mesec

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znakma.

Upravištvu: Knaflcova ulica št. 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Deželni zbor kranjski.

XV. seja.

Ljubljana, 14. oktobra.

Predseduje dež. glavar pl. Šuklje, na vladni klopi dež. predsednik baron Schwarz in grof Kunig, zapisnikar Uršič.

Otvoritev seje.

Deželni glavar konstatira sklepčnost in otvori sejo ob 3:20 popoldne. Zapisnik zadnje seje se ne prečita.

Dnevni red.

Na dnevnem redu je danes ena glavnih točk »podeželna električna centrala«. Nato sledijo nujni predlogi posl. Gangla in več melioracijskih zadev. Dnevni red obsega 16 točk.

Osebnostne stvari.

Finančni odsek predlaga: 1. Dovolitev osebnih dokladov v letnem znesku 2000 K muzejskemu ravnatelju dr. Josipu Mantuaniju se vzame odobruje v vrednost ter se obenem dovoli, da se sme ta osebnostna doklada po razmerju službene dobe vračunati v pokojnino.

2. Ordinariju blaznice na Studencu, dr. Fr. Göstlu, se dovoli izpregled prekoračen normalne starosti v svrhu definitivnega nameščenja v deželni službi.

3. V isti namen se dovoli izpregled normalne starosti stenografu Francu Klemenčiču.

4. Provizorični vodja kmetijske šole na Grmu, Viljem Rohrmann, se imenuje za definitivnega vodjo te šole.

5. Upokojenemu primariju dr. Karolu vitezju Bleiweisu - Trsteniškemu se zviša pokojnina počenši s 1. septembrom t. l. na letnih 4400 K.

6. Dovolji se, da se upokojenim uradnikom Ivanu Zupanu, Francu Zalarju in Ferdinandu Schulzu vrati za določitev pokojninskih prejemkov službena doba, ki so jo provizorično prebili v deželni službi, in da se jim vsled tega nanovo določeni pokojninski prejemki nakažejo od dneva upokojitve. — Sprejeto.

Deželna prisilna delavnica.

Finančni odsek predlaga o ureditvi služb zdravnikov in učitelja v deželni prisilni delavnici: Visoki deželni zbor skleni: 1. Za službo zdravnika v deželni prisilni delavnici je razpisati natečaj ter jo popolniti proti pogodbi in enomesečni odpovedi ob nagradi letnih 2000 K.

2. Učitelja v poboljševalnici, Alojzija Sachsa, se definitivno prevzame v deželno službo s prejemki VII. plačilnega razreda. — Sprejeto.

Podeželna električna centrala.

Posl. dr. Lampe utemeljuje svoj predlog, da zbornica glasuje zanj.

»Contra«-govornik ni sploh nobenega.

Kot prvi »pro«-govornik govori posl. bar. Codelli.

Posl. dr. Triller: Za sklep o nujnosti predloga posl. Lampeta smo glasovali vsi poslanci. Bali smo se pa, da bi bili postavljeni pred nekaj fait accompli. Z današnjim predlogom nje-govim se popolnoma strinjamo (da naj se vodne sile uporabijo v osnovno električno centralo). Podpira predlog, posebno s pripombo, da naj se ne pozabi pri stvari deželno stolno mesto.

Predlagalec dr. Lampe pozdravlja izjavo posl. dr. Trillerja. Sploh je bila stvar že iz početka dobro fundirana, zato je tembolj želeli, da se sprejme v blagor dežele.

Predlog je soglasno sprejet, kakor tudi resolucija bar. Codellija.

Podpore.

Vsi predlogi v zadevi podpor se sprejmejo en bloc (23 prošenj).

Nujni predlogi posl. Gangla.

Najprej utemeljuje poslanec Gangl svoj nujni predlog o zakon-

skem načrtu o uvedbi kulturnega davka. Ko se je obhajala 60letnica cesarjevega vladanja, se je ta jubilej obhajal pod geslom: vse za otroke. S tem pa je gotovo mišljeno tudi učiteljstvo, vzgojevalni organ mladine. Važnost šolstva se priznava vsepovsod. Povsod, kjer se je uvedla ustava, je bilo predvsem na dnevnem redu ustanavljanje ljudskih šol. Ljudsko šolstvo je tudi pri nas vitalnega pomena. Na eno učno osebo na Kranjskem pripada do 100 otrok. Državni zakon določa, naj se otroci vzgajajo versko-nravno, da postanejo vredni člani človeške družbe. Učiteljstvo izpolnjuje svojo nalogo v polni meri. Čita uspeh šol na Kranjskem v letih 1904—1905. Bilo je šol z manj dovoljimi uspehi zelo majhno število. Posl. dr. Žitnik je tudi v državnem zboru nastopil proti trditvi, da ni uspeh na kranjskih šolah dober.

Učiteljstvo na Kranjskem je bilo tudi napadano. Ali kdor je pravičnejši, naj vzame kamen in ga vrže na učiteljstvo. Na razpolago je za učiteljstvo uradna graja, a tem lepša za to uradna pohvala. Ni bilo vsega okrog 40 uradnih kazni, med temi okrog 30 ukorov. Pri tem pa je res skupaj več, po uradnih podatkih, ko treba upoštevati psihologijo mas. Učiteljstvo je neglede na narodnost ali stranko odločno zahtevalo svojih pravic. Bilo je na javnem shodu učiteljstva v Ljubljani, ko so se vse stranke po svojih govornikih izjavile za podporo učiteljstvu.

Naj bi se nehalo s krpanjem zakonov. Naj se tudi izpremeni zadeva učiteljskih plač. Naj se uredijo učiteljske plače tako, kakor določa državni zakon, ki določa, da naj učiteljstvo brez postranskih dohodkov vrši vestno svojo službo.

Učiteljstvo je lahko nezadovoljno, kajti največkrat je za njegovo delo edino plačilo — pomanjkanje, smrt. Mnogo učiteljstva se radi tega vzroka izgubi.

Učiteljstvo na Kranjskem je slabo plačano. Povprečna plača za osebo znaša 1300 K, kar gotovo ne odgovarja resničnim potrebam učiteljstva.

Govornik je podal za lansko leto vprašalne pole o učiteljskem stanju, in res so bili ti podatki naravnost pretresljivi. Zlasti učiteljice delajo službo, ker s penzijo ne morejo živeti. Navaja posebne slučaje. Čita vprašalne pole, ki pravijo, da so morali dotični učitelji, da se vzdržujejo, pošiljati svoje otroke na polje delat itd.

Naravnost strahoviti so podatki, kako živi učiteljstvo v svoji službi s svojimi službenimi dohodki.

Materijalno stanje učiteljstva je naravnost neznosno. Poleg materialnega pomanjkanja trpi predvsem tudi zdravje.

Žalibog ne moremo poročati nadalje o govoru poslanca Gangla, kajti končno tudi poročevalci ni ukral del svojih oči — ne vidi se namreč nič več. Dežela najbrž nima toliko denarja, da bi vzdrževala razsvetljavo v deželni zbornici.

Govor poslanca Gangla priobčimo po stenografskem zapisu, ker se je pa medtem vendarle »posvetilo«, lahko poročamo nadalje.

Govornik navaja vzroke bolezni učiteljev in učiteljic, sploh učiteljstva. Glavna bolezen je jetika, želodčne bolezni, pretrujenost, revmatizem, bronhialni katar itd. itd. Učiteljice umirajo na slabokrvnosti in — izstradanosti!

Učiteljstvu je ostala vedno enaka službena doba — 40 let. Penzijo uživa le najmanjši del.

Posl. Gangl govori — prazni zbornici. Od članov S. L. S. so navzoči samo — trije poslanci, od Nemcev tudi — trije. Sluga razdeljuje priloge. Deželni glavar je zunaj, na njegovem mestu sedi namestnik, ki govornika — vsaj kolikor mi vemo — niti pošteno ne razume, baron

Schwarz čita neko »prilogo«, se sploh ne zmeni za izvajanja poslanca Gangla — tako pač ti ljudje umejo upravičene zahteve ljudskih vzgojiteljev, tako umevajo — Jaklič se je za in utopil v »Slovenca« — ti reševalci ljudskega blaga svojo »ljudstvorščevalno« nalogo, no — tako se ti ljudje delajo norca iz tistih, prosimo g. posl. Ravnikarja, da nam to milostljivo dovoli, tistih, ki se ob takih razmerah še obešajo na škrice onih, ki jih vlečejo, da se morda izrazimo v smislu velikega šolnika Ravnikarja, — ki jih naravnost vlečejo na — gavge. Prav, komur prav!

Posl. Gangl zaključil svoj utemeljevalni govor ob odobravanju narodnonaprednih poslancev.

Dež. glavar izjavi, da je dopustil posl. Ganglu tako obširen govor samo pod pogojem, da se — ne udeleži podrobne debate.

Posl. dr. Šusteršič pravi, da vse to, kar je govoril posl. Gangl, obsega edino le tisto, s čimer se bavi jo že razni odseki. Tako o regulaciji učiteljskih plač itd. Vse bo predlagal — zrel projekt o sanaciji deželnih finančnih deželni odbor. Napada narodnonapredno stranko, češ da je v svojih predlogih sama sebi nasprotna. (Dr. Triller: Hoče štenkati! — Mit einem bösen Nachbar — —). Izjavi se proti nujnosti. Stranka ne bo glasevala za predloge in se ne udeleži več debate.

Posl. dr. Triller izvaja, da je večina zbornice gotovo že sodelovala v kakem šolskem odboru in je vsak prepričan o resnici njegovih izjavanj glede na gmotno stanje učiteljstva. Vsak najmanjši prekoračljaj rednega proračuna ga že vrže v najhujše posledice. Dr. Šusteršič je bil svoj čas sam zato, da se stvar reši nujno, a danes je pač z iskrenim obžalovanjem treba vzeti na znanje, da je S. L. S. in njen načelnik izpremenila svoje mnenje. Tedaj so rekli, da bo S. L. S. prišla s predlogi, s katerimi se bo zboljšalo gmotno stanje učiteljstva, a sedaj! Za pošteno delo gre pošteno plačilo. Ali vzlic temu še do danes ni zbrisal madež s Kranjske, da ima najslabše plačano učiteljstvo! (Dr. Šusteršič izgine iz zbornice).

Predlaga, da naj zbornica glasuje za Ganglove predloge, kolikor tičejo hitro zboljšanje učiteljskih razmer. Če se sprejme nujnost, naj se predlog meritorno utemeljuje le toliko, s tistega stališča, s katerega je zbornica tedaj motrila učiteljsko zadevo, ko še ni bila v njej večina S. L. S. Naj se sklene, da se oženjenim učiteljem da namesto 25% 35odstotne, vsem ostalim pa 25odstotne doklade. S tem se bo storilo pošteno, pravično in krščansko delo.

Predlaga:

1. Vsem ljudskošolskim učiteljem in učiteljicam v deželi kranjski, katerim se je s sklepom deželnega zbora z dne 24. novembra 1905 dovolila draginska doklada v visokosti 252 njihovih sistemiziranih stalnih temeljnih plač za čas, dokler se definitivno ne uredi službeni prejemki učiteljstva na ljudskih šolah v deželi kranjski, se ta draginska doklada za isto dobo poviša za 35% omenjenih dohodkov od 1. novembra 1909 vnaprej.

Glasovanje.

Dr. Pegan išče poslance, predno da glavar nujnost predlogov na glasovanje.

Nujnost se odkloni menda z enim glasom večine.

Med narodnonaprednimi poslanci nastane velikansko ogorčenje. (Dr. Triller kliče: Profesor Jarc, za vaše stanovske kolege gro! Seveda

glasujeta posl. Jarc (Jakliča ni v zbornici — zgubil se je.) in Ravnikar proti nujnosti, dočim so veleposelniki vsi glasovali za predlog.

Dr. Triller izide iz dvorane s klicom »Skandal« in zadržalne vrata za seboj.

Prošnje. Podpore.

Skleno se, da se prevzemo oskrbni stroški za one bolnike, ki se uspejmejo v Postojnsko okrožno bolnico dotlej, dokler ista ne doseže pravice javnosti, na deželni zaklad, to pa le s pogojem, ako so oskrbovani bolniki na Kranjskem pripadniki in ako se dožene neizterljivost oskrbnih stroškov po načinu, ki je predpisan za javne bolnice.

Nujni predlog

poslanca E. Gangla in tovarišev.

Deželni zbor skleni:

I. Deželnemu odboru se nalaga, da izdela do prihodnjega zasedanja deželnega zbora zakonski načrt o regulaciji učiteljskih plač v tem smislu, da bodo te plače enake plačam vsakokratnega XI. do VII. činovnega reda državnih uradnikov, in sicer z ozirom na službene prejemke in popojnino.

II. Opravilne doklade voditeljev, oziroma voditeljic naj se odmerijo za enorazrednice po 200 K, za vsako dvorazrednico in večrazrednico pa tolikokrat po 50 K več, kolikor je razredov, oziroma paralelk.

Predlog je odkazati finančnemu odseku, ki naj o njem poroča v treh dneh.

V formalnem oziru se predlaga, da naj se ta predlog po § 21. poslovnika obravnava kot nujen.

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1909.

Nujni predlog

poslanca E. Gangla in tovarišev.

Deželni zbor skleni:

I. Službena doba vsega ljudskošolskega in meščanskega učiteljstva se določa na 35 let v smislu § 56. drž. šolskega zakona iz l. 1869.

II. Provizorična in vojaška leta se uštevajo v službeni čas.

Predlog je odkazati finančnemu odseku, ki naj o njem poroča v treh dneh.

V formalnem oziru se predlaga, naj se ta predlog po § 21. poslovnika obravnava nujnim potom.

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1909.

Nujni predlog

poslanca E. Gangla in tovarišev.

Deželni zbor skleni:

Deželnemu odboru se nalaga, da izdela do prihodnjega zasedanja deželnega zbora zakonski načrt o uvedbi kulturnega davka, ki se razteza na hranilnice, zadrage in banke ter obremenjuje njih rezervne fonde v ljudskošolske namene.

Predlog je odkazati finančnemu odseku, ki naj o njem poroča v treh dneh.

V formalnem oziru se predlaga, da se naj ta predlog po § 21. poslovnika obravnava kot nujen.

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1909.

Nujni predlog

poslanca E. Gangla in tovarišev.

Deželni zbor skleni:

Deželni zbor pozivlja vlado, naj dela na to, da se sklene k § 55. državnega šolskega zakona iz l. 1869. dodatek: Kot minimalni dohodki učiteljstva na ljudskih in meščanskih šolah imajo veljati tisti dohodki, ki jih imajo pri plači in penziji državni uradniki vsakokratnega XI., X., IX. in VIII. činovnega razreda.

Predlog je odkazati finančnemu odseku, ki naj o njem poroča v treh dneh.

V formalnem oziru se predlaga, da se naj ta predlog po § 21. poslovnika obravnava kot nujen.

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1909.

Nujni predlog

poslanca E. Gangla in tovarišev.

Deželni zbor skleni:

Vlada se pozivlja, naj deluje na to, da se sprejme v državnem zboru predlog: Država pomaga deželam sanirati deželne finance na ta način, da država prevzame polovico stroškov za zdržavanje ljudskega šolstva in učiteljstva.

Predlog je odkazati finančnemu odseku, ki naj o njem poroča v treh dneh.

V formalnem oziru se predlaga, da naj se ta predlog po § 21. poslovnika obravnava kot nujen.

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1909.

Nujni predlog

poslanca E. Gangla in tovarišev.

Deželni zbor skleni:

Deželnemu odboru se nalaga, da izdela do prihodnjega zasedanja deželnega zbora zakonski načrt volilne reforme za deželni zbor kranjski, ki naj sloni na principu enakosti, direktnosti, tajnosti in splošnosti, in sicer po proporcionalnem sistemu.

Predlog je odkazati ustavnemu odseku, ki naj o njem poroča v treh dneh.

V formalnem oziru se predlaga, da naj se ta predlog po § 21. poslovnika obravnava nujnim potom.

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1909.

Železnica Ajdovščina - Vipava - Št. Vid.

Prebivalstvo vipavske doline je že ponovno prosilo, da se podaljša železnica Gorica - Ajdovščina skozi vipavsko dolino in jo zveže s primer-no točko Južne železnice. Toda tehniške teškoče so bile vzrok, da so bile vse prošnje brezuspešne. Kmetiska zveza ponovila je s to vlogo svojo prošnjo, prepričana o neodločljivosti železnice skozi vipavsko dolino, ter prosi le, naj se posreduje pri vladi, da ukrene kar najhitreje vse potrebe, da se podaljša lokalna železnica Gorica - Ajdovščina čimprej od postaje Ajdovščina po vipavski dolini do Št. Vida nad Vipavo in da se prej ko mogoče zveže tudi s primerno točko Južne železnice.

Upravni odsek predlaga:

Peticija Kmetске zveze za vipavski okraj, da se podaljša železnica Gorica - Ajdovščina tudi od Ajdovščine do Št. Vida na Vipavo, se odstopa deželnemu odboru z naročilom, da to peticijo izroči vladi in izposluje pri isti, da ugoditi tej prepravični prošnji prebivalstva vipavske doline in brez odlašanja odredi izdelavo načrta za to železniško progo, — Sprejeto.

Ravnikarjevi predlogi.

Nato začne utemeljevati posl. Ravnikar svoja samostalna predloga glede ustanovitve mesta živino-zdravnika za Reško dolino in ustanovitve kmetijske šole na Gorenjskem in Notranjskem.

Takoj, ko začne govoriti, začnejo padati na strani narodno - naprednih poslancev medklie. Mož je zaradi tega prišel popolnoma iz konteksta.

Dr. Triller: Pri učiteljskem vprašanju naj bi se bil oglasil ta zaje.

Ravnikar (jeclja in v vidni zadregi): Sedaj je na dnevnem redu živinozdravnik.

Dr. Triller: Medice cura te ipsum.

Dr. Šusteršič: To je žalje, nje, gospod glavar.

Dr. Triller: Le kliči polici-sta. Se nič ne bojim izključenja. Saj itak ni nobena čast, v takem parlamentu sedeti.

Dr. Šusteršič: Ne uganjaj komedije.

Dr. Triller: Kdo je pod božjim solncem večji komedijant, kot Ti. To si pokazal izryratno pri šolski debati.

Deželni glavar hoče imeti mir.

Dr. Triller kliče, da ne bo miru, dokler ne bodo rešene upravičene želje učiteljstva.

Oba Ravnikarjeva predloga se odkazeta odseku.

Nova volilna reforma za deželni zbor.

Nato utemeljuje posl. Gangl svoj nujni predlog o novi volilni reformi za deželni zbor, sklicujoč se na svoj svoječasni predlog, ki ga je predložil že v lanskem zasedanju, da naj se deželni volilni red izpremeni na podlagi enakosti in splošnosti, tako, da ne bo izključeno od sodelovanja v deželnem zboru delavstvo. Uredi naj se volilni red tako, da bo tudi delavstvo imelo svoje zastopstvo v deželnih zbornicah.

Dr. Triller: Kje so pa sedaj tisti gospodje, ki se toliko ponašajo kot zastopniki delavstva! Klerikalci so namreč odšli skoraj vsi med posl. Ganglovim utemeljevanjem iz zbornice.

Da podpira nujnost Ganglovega predloga, govori nato posl. dr. Novak, izjavljajoč, da smatra vsak član narodno - napredne stranke za svojo dolžnost, da skrbi in dela na to, da se vendar čimprej popravi krivica, ki se je zgodila delavstvu s tem, da je pravzaprav izključeno od sodelovanja v deželnem zboru; sveta dolžnost poslancev je, da popravijo to kričečo krivico, da bodo sedaj izključeni sloji prebivalstva prišli do svojih političnih pravic. Če se voli v državni zbor na podlagi splošne in enake volilne pravice, naj se voli tudi v deželni zbor na podlagi splošnosti in enakosti. Isti argumenti, ki so se uvaževali pri vzpostavljanju principa splošnosti in enakosti pri volitvah za državni zbor, veljajo tudi za deželni zbor. Zakaj bi se odrekla enaka pravica deželnozbornim volilcem! Narodno - napredna stranka je vedno stala na stališču, da naj se pritegnejo vsi sloji ljudstva k postavitvi, zato smatra za svojo dolžnost, da jim to pravico tudi pribori. Govornik je prepričan, da bodo poslanci klerikalne stranke vsi glasovali za predlog posl. Gangla, ako jim niso njihovi principi, ki jih tolikokrat poudarjajo le gola hinavščina! (Klerikalci se smejejo.) No, smeh ni noben argument. Če ste res ljudska stranka, morate sprejeti E. Ganglov predlog, če res hočete zadostiti pravicam ljudstva v deželi, na katero se toliko sklicujete. Zadostite torej zahtevam ljudstva in glasujte za nujnost predloga posl. Gangla.

Posl. dr. Tavčar: Saj se ne upajo! (Klerikalci se zopet smejejo.) Dr. Tavčar: Smeh ni noben argument.

Posl. Gangl: Delavstvo je doživelo v tej zbornici svoj drugi Sedan!

Nujnost Ganglovega predloga je bila odklonjena s klerikalnimi glasovi.

Telefonske zadeve.

Posl. baron Born utemeljuje nato svoj nujni predlog v zadevi razširjenja interurbanskega telefonskega omrežja na Gorenjskem. Predlog podpira posl. Jarc in dr. Vilfan, ki želi, da naj predsem dobi Gorenjska telefonsko zvezo z Ljubljano.

Predlog se sprejme soglasno.

Meščanska šola v Krškem.

Z ozirom na dejstvo, da meščansko šolo pohaja mnogo učencev iz Stajerskega, predlaga posl. Hladnik, da deželni odbor stopi v dogovor s stajerskim deželnim odborom, da Stajerska prispeva k stroškom vzdrževanja te šole in se tako razbremenijo prebivalstvo krškega okraja. — Sprejeto.

Izkoriščanje vodnih sil.

Posl. dr. Lampe je stavil in utemeljeval predlog, da naj si dežela zagotovi vodne sile v svoje lastne kulturne namene in naj deželni odbor izdela načrt zakonske novele o prisilni razglasitvi vodnih sil v take namene.

Posl. dr. Vilfan želi, da bi se pritegnile občine.

Predlog se sprejme soglasno.

Interpelacije.

Posl. Jaklič je interpeliral deželnega glavarja v cestnih zadevah.

Deželni glavar je takoj odgovoril.

Posl. Matjašič je stavil interpelacijo v podobnem smislu, posl. Piber v zadevi jeseniškega vodovoda, posl. Bartol v zadevi obvezitve ljudstva v zadevah živinskih kužnih bolezni. Posl. Zabred je interpeliral zaradi ceste Sv. Jošt - Besnica.

Peticije. — Konec seje.

Došla je vsa sila peticij, ki se izročijo odsekom.

Prihodnja seje jutri dopoldne ob 9.

Konec seje ob 7:35 zvečer.

XVI. seja.

Ljubljana, dne 15. okt.

Predseduje deželni glavar pl. Šuklje, na vladni klopi baron Schwarz in grof Künigl, zapisnikar Uršič.

Začetek seje ob 9:25 dopoldne.

Na dnevnem redu je danes samo sedem točk, med temi poročilo o načrtu statuta za deželno banko in poslovnik deželnega zbora ter par melioracijskih zadev.

Poslanca Turk in Supančič sta zopet v zbornici.

Deželna banka.

Deželni glavar konstatira sklepčnost in otvori sejo. Zapisnik zadnje seje se ne prečitata in predsedniških naznanil ni. Preide torej takoj k sledeči točki dnevnega reda — deželni banki.

Posl. Mandelj kot poročevalec finančnega odseka in odseka za deželna podjetja nakratko spominja zgodovino vprašanja deželne banke in priporoča, da bi zbornica sprejela načrt, kakor ga predlaga odsek.

Statut obsega 32 paragrafov. V sledečem naj citiramo statut o delokrogu deželne banke. Banka ima sedež v Ljubljani in njen delokrog obsega:

- dovoljevanje posojil državi, deželi Kranjski, občinam in javno-pravnim korporacijam v deželi, za svoje potrebščine pobirati doklade. Banka sme tudi potom cesije prevzemati take terjatve (komunalna posojila);
- dovoljevanje posojil v svrhu melioracij posameznikom in kolektivnim osebam v deželi kranjski in prevzemanje takih terjatev potom cesije (melioracijskega posojila);
- dovoljevanje posojil železnicam nižje vrste (lokalne, vicinalne, vlačne, električne železnice, železnice na žično vrv, tramvaji in podobno) na Kranjskem, prevzemanje terjatev, izvirajočih iz takih posojil potom cesije (železniška posojila), kakor tudi nabava obveznic morebitnih deželnih železniških posojil vojvodine Kranjske ter prioriteten obveznic in delnic zasebnih podjetij, tičočih se železnice nižje vrste, katerih obrestovanje in poplačilo je po donosni garanciji države ali dežele zadostno zavarovano;
- dovoljevanje hipotekarnih posojil in prevzemanje takih terjatev potom cesije;
- izdavanje komunalnih, melioracijskih in železniških zadolžnic in zastavnih listov na podlagi pod a, b, c in d navedenih posojil, kakor tudi pod c omenjenih vrednostnih papirjev;
- dovoljevanje posojil stavbinškim in prevoznim podjetjem, akreditiranim akcijskim družbam in prevzemanje takih terjatev potom cesije;
- ustanovitev in vršba javnih skladišč, izdavanje skladišnih izkaznic v okviru veljavnih zakonov in na temelju koncesij, ki jih je pridobiti za posamezne slučaje;
- dovoljevanje posojil na vrednostne listine (lombard), ki jih je izdala kranjska dežela ali kakšna občina na Kranjskem, in pa na vse one vrednostne listine, katere imajo po § 7 zakona z dne 19. novembra 1887, drž. zak. št. 133, pri poštni hranilnici zastavno poptnost;
- eskomptovanje in reeskomptovanje menic in deviz z omejitvijo, ki jo določa § 12, izdanih pupilarnovarnih vrednot, zlasti državnih in deželnih zadolžnic ter zastavnih listov in zadolžnic deželnih kreditnih zavodov avstro - ogrske države ter kuponov takih zadolžnic;
- giro- in kontokorentni posel, nakup in prodaja vrednostnih papirjev za tuji račun, na lastni račun pa le pupilarnovarnih papirjev lastne in tuje emisije, dalje lastnih zakladnih zadolžnic (§ 22);
- prejemanje denarnih vlog na vložne knjižice, na obrestonosne blagajniške liste ali na tekoči račun;
- shranjevanje ali upravljanje depozitov;
- dovoljevanje posojil na skladiščne izkaznice;
- začasno nalaganje gotovine v drugih akreditiranih bankah;
- opravljanje blagajniških poslov onih deželnih zakladov, katere določa deželni odbor;
- sploh opravljanje poslov deželne blagajne, v kolikor jih določa deželni odbor;
- nakup realitet, pa le v svrhu:
 - lastne porabe,
 - zavarovanja lastnih bančnih terjatev.

Izločeno iz kroga deželne banke pa je:

- vsaka blagovna trgovina na lastni ali tuji račun;

b) akcept menic in dovoljevanje blanko kredita;

c) terminska kupčija s kurzu podvrženimi papirji in vsako jamstvo za take kupčije.

Obširnejše govori statut nato o komunalnih in melioracijskih posojilih, železniških in hipotekarnih in določa potem druge bančne posle, v lombardu, eskomptu, giru in kontokurentu in pade z vlogami in depoziti. Denarna sredstva deželne banke so komunalne zadolžnice, melioracijske in železniške zadolžnice, zastavne liste in zakladne zadolžnice. Te zadnje se smejo izdati v manjši celotni svoti do 10 milijonov kron. Končno ureja statut delokrog deželne banke in odbora v bančni zadevi, delokrog kuratorja in direktorja in nadzorstva.

Prvi govornik v glavni razpravi je posl. baron Schwegel.

Govori na dolgo in široko, izjavi, da bo v podrobni debati stavil svoje predloge in da bo glasoval za prehod v specialno razpravo.

Poslanec dr. Tavčar izjavlja v imenu svoje stranke, da stoji na stališču nasprotstva, ker je prepričan, da tako važne stvari ni mogoče kar čez noč rešiti. Zakon takega pomena za celo deželo se postavi na dnevni red poleg druge enako važne stvari deželnozbornskega poslovnika. Znano je, kako se take stvari obravnavajo. Saj se je pokazalo pri lovskem zakonu, kjer je znani enfant terrible te zbornice, dr. Zajec, ki je pri onem lovskem sestanku sedel govorniku nasproti pozneje tu v zbornici izjavil, da je govornik smatral tedaj lovski zakon za koncesijo lovcev.

Prepričan je, da veliko članov prečastite inteligentne večine nima niti pojma, kaj je giro itd. (Dr. Triller: saj se referent ne ve!) Zato pa je treba časa, da se more stvar temeljito obravnavati.

Z druge strani pravi, da bi e moglo doseči kaj, ako bi se začelo ponižno. S tem načrtom pa ne bo drugega, kakor da boste zavlekli deželo v velikanske stroške. (Vsi smo v bančnih stvareh lajki razun ekscelence barona Schwegla, a vendar spozna pa vsak lahko, da bo dežela imela stroške, saj bo dežela prevzela za vse bančne posle garancijo. Gosp. profesor Jarc, vaša vednost mi je v tem merodajna, saj poznate vse gore tega sveta, ali toliko je gotovo, da bo banka delala z izgubo. Vsak lahko napravi sklep, kako bo stala banka na koncu leta. Glavni posel banke bo hipotekarni, ne pa komercijelni. Banka bo imela svojih posojil in iz komercijalnega delovanja. Ti dohodki bodo jako skromni. Pri skladiščih bo gotova izguba. Kar bo nesel, bo nesel eskompt in reeskompt. Res češka banka dobiva iz tega posla dva milijona, a ta banka je stara. V Ljubljano bo prišel le tisti po denar, ki ga drugje ne dobi. Cenejšje pa banka eskompta in reeskompta ne bo mogla dati kakor druge velike banke.

Treba bo obrestovati zakladnice, ki se bodo morale gotovo izdati s kurzno obljubo. Plačevati boste morali obresti za svoje obveznice. Če stvar ustvarite v še tako ponižnih mejah, vendar vam pa bo režija požrla ves dobiček, neglede na davek, ki ga bo tudi banka morala plačevati. Deficit je neizogiben, a plačati ga bo morala dežela. G. prof. Jarc bi se gotovo upiral, če bi se hoteli deficit naložiti samo vladajoči stranki.

Kaj bo treba toraj ukreniti? Drugega ni mogoče, kakor da se zahteva za vsako poslovanje režijski prispevek. To ni nič drugega, kakor povišanje obrestne mere. Kmetu bode rekli, da plača po 4%, ali plačal bo pa res 5%. Če se bo režijski prispevek zahteval, ne bo stvar že iz početka postavljena na slab temelj.

Poročevalec se ozira na to, da je v deželi veliko posojil, ki niso dana v posojilnicah itd. Glavna stvar banke bodo hipotekna posojila. Vsa taka posojila so danes že v takih rokah, da cenejših posojil banka ne bo mogla dati. Dajali bode res kmetu posojilo po 4%. Kmet bo mislil, da dobi denar, ali opekel se bo, ne bo dobil gotovine, temveč zastavnice. Kmet dobi samo kurzno vrednost, dočim mu dolg znaša v banki celo svoto. Kmet bo prišel do prepričanja, da drugje dobi cenejšje posojilo in iskal ga bo drugje.

Banka ima namen dajati akcijskim družbam posojila. To je glavna rana statuta poleg one, da morejo biti sklepi kuratorja soglasni in vsled tega ne bode mogli izvrševati eskompta.

Ninam sicer navade, da bi koga jezil, opozarjati hočem le na to, kar se mora popraviti.

Deželni glavar, ki v zadnjem času jako rad dela opazke, ko se je opozarjalo, da je dolžnost deželne odbora, da naj zaslži strokovnjake, je napravil opazko, slučajno namreč ni že ravno vsak strokovnjak, ki pripada večini. In strokovnjak mora stati nad strankami. In ni storil deželni odbor svoje dolžnosti, če je vprašal samo ljubljanske strokov-

njake, še manj pa, če ste vprašali samo strokovnjake iz svojih stranknih zavodov. Ko se je opozarjalo na to, da treba zaslžati druge strokovnjake, je rekel dež. glavar, da tega ni treba. Če se tako ravna, bo banka strankarska ustanova in ima v tem že svoj konec.

Nikjer v statutu ne dobite določil, pod kakimi pogoji naj dobi stavbenik posojilo na svojo stavbo, ali akcijska družba. Kuratorij bo delal, kakor bo hotel. Tu je pač lahko misliti, da bode hoteli iz deželnih sredstev podpirati gotove zavode, akcijske družbe, prometne družbe, Stvar ima strankarski namen, da se lahko ustanovi cela vrsta klerikalnih zavodov in akcijskih družb, ki bi jih podpirali iz deželnih sredstev. To je že povod, da odločno nasprotuje temu predlogu.

Dr. Lampe: Naravnost orientalska fantazija.

Dr. Tavčar: Naj bo orientalska ali ne, ali nekaj židovskega je res na vas, gospod dr. Lampe, ko skušate uvajati take stvari.

Denar bo dobila banka z obveznicami, oziroma zadolžnicami do visokosti 10 K. (Klic: 10 milijonov!) Da, milijonov, ko bi banka stala samo 10 K, takoj glasujem zanjo. Banka bo morala gledati, da bo dosegla čim najvišji emisijski kurz za svoje papirje. Banka mora skrbeti zato, da drži kurz svojih papirjev.

Upoštevati je treba razne slučaje, ki se lahko pripetijo v svetovni zgodovini, kurzi lahko padejo strahovito. Ne vemo, ali bomo imeli še dolgo svetovni mir ali ne, ali ob taki priliki padejo kurzi zelo nizko. Papirji takih zavodov se radi kupujejo, ker so ljudje, ki radi dobivajo višje obresti od 4%. Na francoskem je obrestna mera 3%, zato radi pošiljajo denar drugam, kjer je obrestna mera večja. Papirji takih naših zavodov se lahko oddajo v inozemstvo. Fluktacija je pa vendar velika. Denar se hitro pocusuje in podražuje. V takem slučaju lahko dobe ljudje drugod višje obresti, zato potem v masah prodajajo zopet papirje.

Češka banka si je morala sama ustvariti kurz. Ta banka, ki ima do pol milijarde zadolžnic, je morala svoj čas naenkrat sama kupiti za 30 milijonov svojih lastnih papirjev. Na take slučaje bi se morala tudi naša banka ozirati, sicer je katastrofa tudi takoj tu. O tem ni nobene določe v statutu.

Za vsak zavod je mogoče, da se naredi nanj kak run. Ali vzemimo slučaj, da nastane vojska. Papirji padejo, rečimo za 30%, ali se napravi run nanjo, naj padejo papirji za kakih 20%. Lahko bi se morda počakalo, a je določba, da je vsak dolžnik dež. banke opravičen brez odpovedi ob vsakem hipu poplačati svoj dolg takoj, ako ga plača z obligacijami deželne banke. To je silno nevarno za slučaj, če začenjajo padati kurzi, zlasti če padejo zelo nizko. Isti čas bodo dolžniki, če ne sami, pa po drugih skušali izrabljati padle kurze in n. pr. pri 20 odstotnem padcu plačati 200 K dolga z obligacijami za 160 K.

Statut je nesprejemljiv tudi z druge strani. Čisto gotovo je, da pride dežela v plačila, ne glede na to, da je naravnost čudno, ustanavljati take stvari, ko še niti ne vemo, kak je deželni proračun.

Uprava banke kaže jasno, da bo di zavod klerikalni strankarski zavod. Oprostite, da rabim izraz, zdi se mi otročje, da hočete za večne čase pokazati, kako moč je imela svoj čas vaša večina. Povsod velja, da v takih zavodih sodelujejo vse stranke, posebno že zato, da je kontrola in varnost tem večja. Že z ozirom na pamet bi vam bilo moralo biti všeč, ako imate kontrolo, posebno ko ne spravljate tu denarja svojega žepa. Če to ni otročje stališče, potem s tem le kažete, da hočete banko izrabljati v svoje strankarske namene! (Burno odobravanje narodno - naprednih poslancev). Drugega ne bode dosegli, kakor očitanje, da hočete tu ustvariti zopet novo korito za svoje strankarje.

Prijatelj iz svete dežele dr. Lampe me je opomnil na poročilo, ki pravi, da bo večina sama vodila strogo kontrolo. Seveda dokler živi pravični dr. Lampe, se bo godilo to, a kaj bo potem, ko ta umre, kdo garantira, da bo potem vse v redu! (Smeh!)

Mi nočemo živeti od vaše dobre volje, mi hočemo svojo pravico po zakonu, ki kurijam določa zastopstvo v vseh takih zavodih. Če nam pa nečete dati te pravice, potem to ni zopet nič drugega, kakor zopetno davljenje, kakor smo ga doživeli od dež. glavarja in od drugod, a v tem slučaju pozivljam predsednika naše molčeče deželne vlade, na to, da smatra tako postopanje za kršenje deželnega reda in da se mora sklep, da bodi uprava taka, kakor je v statutu nasvetovana, sprejeti le s kvalificirano večino. (Dolgotrajno burno odobravanje!)

Za njim govori dr. Krek, ki pravi da se takemu zavodu ne smejo

staviti preozke meje. Pravi, da zadeva kontrolo stvar zaupanja. Manjšina ima pravico zahtevati kontrolo, ali večina mora imeti zaupanje vase, sicer da bi bila ustanovitev takega zavoda nemogoča. Vprašanje zaupanja se ne more rešiti z nasprotnikom. Sploh se bodo pa ta vprašanja rešila pozneje, ko bo stvar že ustanovljena. Ali se bodo dvomi dr. Tavčarjevi uresničili, se bo tudi pokazalo pozneje. Sicer pa ima dež. odbor in nad njim deželni zbor vedno vpogled v bančno poslovanje. Tu pa ima manjšina tudi svoje zastopnike. Zdi se mu smešno, da bi volili člane manjšine v bančni kuratorij. Za večino bi bilo to naravnost samomorilno in podpirali bi s tem le se frakarijo. (Dr. Novak protestira proti temu izrazu). Ne taji rizika, ali izogniti se mu je lahko. Prišlo bo do tega, da bo hipotekni kredit ves združen v takih hipoteknih zavodih. Vprašanje časa je le, kdaj se združijo vsi taki avstrijski zavodi združeni v zvezi. (Dr. Triller: Da, hipotekni banki!) To zvezo bo moralo državno zakonodajstvo urediti. Popolne gotovosti v denarnem poslovanju sploh ni, manjši riziko pa bo imela deželna banka, kot vsak drug enak zavod. Da se izpodbije sum, da klerikalci hočejo tesariti korita za svojo stranko, naznani, da bo stavil tozadevne predloge. Predlagal bo tudi, da se statistika o hipoteknih posojilih javnosti na razpolago.

(Dalje prihodnjt.)

Kriza.

Dunaj, 14. oktobra. Pričakovati je, da bo krona eventualne demisije čeških ministrov odklonila. Češki listi pišejo, da bo odločitev glede jezikovnih naredb padla že v prihodnjem min. svetu, torej bi drž. zbor ob svoji otvoritvi stal pred izvršenim dejstvom sankcije teh zakonov. Od drugih strani pa se čuje, da vprašanje sankcioniranja jezikovnih zakonov v prihodnjem min. svetu še ne pride na razgovor. — Čehi naznanjajo obstrukcijo že za prve seje drž. zbora.

Poljski klub bo pred otvoritvijo drž. zbora situacijo temeljito premo-trival ter bo zavzel stališče napram jezikovnim naredbam dež. zborov. Morda bodo v prihodnjem zasedanju Poljaki hodili skupno s Slovansko Enoto. Poljski minister krajan svojima češkima tovarišema najbrže ne bo sledil v demisiji.

V nemških parlamentarnih krogih se izraža želja, naj vlada po dr. Žacku sploh ne pokliče v kabinet češkega ministra krajana. Dr. Bráfa itak nadomesti lahko s kakim Nemcem, brez češkega ministra krajana se bo pa tudi dalo izhajati, več kot obstruirati Čehi ne morejo. Slični slučaj je bil že pod Koerberjem po demisiji Rezkovi, ko je tudi ostalo mesto češkega ministra krajana nezasedeno.

Nemške stranke bodo postopale popolnoma enotno in ne bodo popustile v zahtevi po sankciji nacionalnih deželnih zakonov. Odklonitev sankcije bi pomenila za Nemce casus belli.

Praga, 14. oktobra. V čeških parlamentarnih krogih smatrajo za neizogibno, da sedanje ministristvo in sedanji sistem pade. Češki poslanci se ne morejo več spuščati v nobeno paktiranje. Slovanska Enota računa na pomoč Poljske ljudske stranke. Njen voditelj bo sedaj v de-janjih moral pokazati, da njegove besede niso bile prazne. S tem bi bila vladna večina razbita. Kar se tiče govorice, da bi Bienenrth zopet sestavil novo koalicijsko ministristvo, je to popolnoma izključeno. Čisto nemogoče je, da bi češki poslanci še kdaj z Bienenrthom sodelovali in zavzeli mesta v kakem novem Bienenrthovem kabinetu.

Praga, 14. oktobra. Vsi češki listi se pečajo s krizo. Eдини so si v tem, da morata dr. Brá in dr. Žáček demisionirati in da bo ta demisija vzrok demisije celega kabineta. »Den« piše: »Danes je misel koalici-je z Bienenrthom popolnoma pokopana, kajti ni niti ene češke stranke, ki bi se hotela in mogla koalirati z bar. Bienenrthom, dr. Weiskirchnerjem, grofom Stürgkhom, o dr. Schreinerju niti ne govorimo. Demoklejev meč, ki visi nad glavo bar. Bienenrtha od prve rekonstrukcije njegovega kabineta, pade na njo na vsak način že v prihodnjih dneh.« »Venkov« piše: »Ne naznanjena demisija dveh ministrov, dr. Bráfa in dr. Žacka, temveč čisto druge stvari so pravi vzrok padca sedanje vlade! Bar. Bienenrth se je ravno v zadnjih dnevih prepričal, da solidarnosti slovanskega bloka ne premaga. On je vedel, da se jedro Slovanske Enote, h kateri je svojo prigrisitev naznanila poljska skupina Stapskega in Rusinov, ne da z nobeno stvarjo odvrniti od začrtanega pota. Sam predsednik poljskega kluba dr. Glabinski je moral bar. Bienenrthu priznati, da za teh spremenjenih, novih razmer ne more več načelniku vlade obljubiti svoje podpore. Glabinski se peč bo-

ji silnega narodnega gibanja, reprezentiranega po skupini Stapskega, zapuščajo zato Bienenrtha in temu »vodji vseh Nemcev« ne preostaja nič drugega, ko da ubeži pred močno slovansko opozicijo.

»Nar. listy« pišejo: »Bar. Bienenrth se danes ne more več zanašati niti na pomoč Poljakov, temveč mora računati z možnostjo, da mu Poljska ljudska stranka odpove službo. Kakor hitro pa ne more več računati na pomoč celega Poljskega kola, ne spravi skupaj nobene zanesljive vladne večine proti naši opoziciji in Slovanski Enoti. Nima je danes in ne bo je imela jutri po izvršitvi nesramnega napada na češko vejo na Dolenjem Avstrijskem in v c. kr. glavnem mestu države.«

Wahrmund.

Praga, 14. oktobra. Na črni deski nemške pravniške fakultete je sledeče naznani: »Začenem s svojimi predavanji o sistemu cerkvenega prava v ponedeljek 18. oktobra t. l. — Wahrmund.« S tem je torej — vsaj za nekaj časa — Wahrmundova afera rešena.

Hrvaško.

Zagreb, 14. oktobra. V zadnjem času se je vršilo več shodov, katere so sklicali poslanci hrvaško-srbske koalicije; iz teh shodov so se odposlale brzojavke na kralja, naj skliče v kratkem hrvaški sabor. Kabinetna pisarna je te brzojavke poslala brez vsake opombe nazaj hrvaški deželni vladi z naročilom, da jih vrne dotičnim poslancem, ki so jih bili odposlali.

Ferrer.

Rim, 14. oktobra. Usmrtitev Ferrerja je po celi Italiji izzvala burne protiklerikalne demonstracije. S hiš, kjer imajo socialisti svoje seje, vse žalne zastave. Listi objajo v gorčenih besedah usmrtitev Ferrerja. V mnogih mestih so bili ljudski shodi in stavke. Pred španskimi konzulati so množice uprizorile velike demonstracije. Rimski občinski svet je sklenil prekrstiti Trg sv. Ignacija in Trg Franca Ferrerja.

Paris, 14. oktobra. V okolici Španskega poslanstva so bile velike demonstracije. Policija je množico potiskala nazaj; pri tem je bil en policist ustreljen in policijski prefekt ranjen. Demonstracije so imele jako resen značaj.

Španski senator Ottega je izjavil, da bo usmrtitev Ferrerja imela jako resne posledice. Na Španskem se pripravljajo važne stvari, katere bo usmrtitev Ferrerja le še pospešila. Revolucija ne bo političnega, temveč socialnega značaja. Vsa krivda zadene klerikale. Včeraj je prišel španski poslanik k min. predsedniku Briand in ga je prosil, naj vpliva, da francoski listi ne bodo pisali tako ostro proti Španiji. Ta prošnja je bila sprejeta jako hladno.

Madrid, 14. oktobra. Slučaj Ferrer je potisnil maroško vprašanje popolnoma v ozadje. Združenje liberalcev in republikancev se bo najbrže izvršilo kot posledica Ferrerjeve usmrtitve. V Barceloni je ljudstvo razburjeno in prav lahko je mogoče, da bo tam zopet izbruhnila ustaja.

Somišljeniki! Naprednjaki!
Vabimo Vas

na
SHOD
narodno-napredne stranke
ki bode
v nedeljo, dne 17. t. m.
ob 3. uri popoldne
v prostorih hotela „Triglav“ na Bledu.

Dnevni red:

1) Poročilo o političnem položaju. Poroča deželni poslanec dr. Janko Vilfan iz Radovljice.

2) Organizacija narodno-napredne stranke. Govori dr. Gregor Žerjav iz Ljubljane.

Somišljeniki, naprednjaki, pridite vsi do zadnjega na ta važen shod!

Izvrš. odbor nar.-napredne stranke.

Dnevne vesti.

+ Jugoslovanski podpredsednik drž. zbora. Klerikalci so utihotali y »Neue Fr. Presse« notico, s katero delajo štimungo, naj bi bil izvoljen Pogačnik za podpredsednika drž. zbora kot zastopnik Jugoslovancev. Svoj čas, ko sta bila oba jugoslovanska kluba združena v skupno organizacijo, je bil sklenjen dogovor, da bo vzel podpredsednik enkrat iz enega, drugič iz drugega teh klubov. V

smislu tega dogovora je bil najprej izvoljen Pogačnik in ko je bila drugič volitev, dr. Laginja. Če bi še obstajala zveza omenjenih dveh klubov, potem bi sedaj bil pač na vrsti zopet Pogačnik ali kak drugi klerikalec. Toda te zveze ni več. Narodna zveza ne eksistira več in po nečuvnih lopovstvih, ki so jih storili klerikalci v kranjskem dež. zboru, je tudi popolnoma izključeno, da bi se obnovila. Klerikalci so se v dež. zboru izkazali kot politični zločinci in ker se je vrh tega tudi pokazalo, da zasledujejo v politiki zgolj umazane osebe in strankarske namene, zato so se Hrvatje in slovenski napredni poslanci ločili od njih, hodijo svojo pot in odklanjajo vsako zvezo s klerikalci. Protestiramo torej z vso odločnostjo proti temu, da bi veljal Pogačnik kot kandidat vseh Jugoslovancev za mesto podpredsednika poslanske zbornice; Pogačnik je lahko kandidat klerikalcev, a ne vseh Jugoslovancev in če bo parlament tako kratkoviden, da bo vzel podpredsednika iz vrste klerikalnih obstrukcionistov bo imel v predstvedstvu zastopnika slovenskih klerikalcev, ne pa zastopnika Jugoslovancev.

+ Učitelja proti — učiteljstvu! Zgodil se je škandal, ki mu ga menda ni para! V včerajšnji seji deželne zbornice kranjskega je posl. E. Gangl v sijajnem govoru poldrugo uro razpravljal o razmerah kranjskega učiteljstva ter je razvil naravnost pretresujočo sliko bede, ki razjeda in urušuje naš učiteljski stan. Govoril je tudi o drugih vprašanjih, ki so tesno zvezana z regulacijo učiteljskih plač ter kazal z nepobitnimi dokazi na potrebo nujne rešitve vseh teh vprašanj. Prav tako je tudi posl. dr. Triller z energično besedo pozival večino deželne zbornice, naj ne zavlačuje rešitve tega vprašanja, v imenu Nemcev pa je posl. grof Margheri poudarjal, da moramo ob vsaki priliki kazati na nujnost rešitve učiteljskih zadev! Toda vse — bob ob steno! Vstal je dr. Šusteršič — propovednik numeriranja učiteljskih kosti! — ter kratkoma zavrnil nujnost Ganglovih predlogov! Pride glasovanje. Zdaj bi si človek mislil, da bosta za te predloge, katerih sprejetje bi bilo kranjskemu učiteljstvu v največjo korist, glasovala vsaj oba klerikalna poslanca-učitelja, Ravnikar in Jaklič. A zgodil se je škandal: tudi oba učitelja sta bila proti koristim učiteljstva! Škandal vseh skandalov! Poslanci S. L. S., seveda tudi oba učitelja - poslanci te čedne stranke, so bili celo proti predlogu dr. Trillerja, da naj se prizna draginska doklada vsemu učiteljstvu. — Kranjsko učiteljstvo je ostalo zopet praznih rok; staro trpljenje je njegov delež. Za to se naj učiteljstvo zahvali prijateljici učiteljstva — S. L. S. — zahvali pa se naj tudi svojima vrlima tovarišema, učitelju Ravnikarju in Jakliču! Sramota takim ljudem!

+ V našem včerajšnjem poročilu o zasedanju deželne zbornice je popolniti pod zaglavlje Podpore šolam sledeče: Oglasi se posl. Višnikar, ki pravi, da je bilo pri šolskih zgradbah mnogo zastankov, da se je dovoljevala svoj čas 10% podpora, naj bi ostalo tudi sedaj pri tem. Naj se zviša kredit za podporo za šolske stavbe na 48.000 K in naj se da šolam dvojna podpora, seveda samo tistim, ki niso dobile podpore v 10% znesku stroškov. Posl. Kosačak prosi izdatne podpore za šolo na Polici. Poročevalec se protivi Višnikarjevemu predlogu. — Sprejme se odsekov predlog.

+ Smešnice iz »Slovenca«. V sinočnjem »Slovencu« beremo med drugimi čenčami tudi sledeče: »Ravno pod vodstvom plem. Šukljeta zboruje kranjski dež. zbor tako mirno in redno, kakor malokdaj popreje. — »V enem dnevu je bila zlomljena obstrukcija samo s postavnimi sredstvi in na podlagi poslovnika. — »Liberalni poslanci se bridko kesajo svoje revolte, s katero so si položaj tako v zbornici, kakor med ljudstvom še bolj poslabšali, kot je žek. — Ali ni to imenitno? Ali ni to še veliko bolj kot vsi dovtipi humorističnih listov? Človeka smeh kar lomi, ko bere te urnobesne budalosti.

+ Deželnozbornske volitve na Gorškem. V nedeljo 17. t. m. se bo vršila na Krasu ožja volitev med dvema klerikalnima, Zlobcem in dr. Stepančičem. Na Krasu se je izdala parola, naj se voli Zlobca. Stepančič je sicer Kraševce, ali je vendarle takorekoč tujec v deželi, ker je bival dolgo časa izven nje. Grdo so farbali klerikalci, ko so trdili, da je Stepančič napreden mož, ter da ga radi tega treba voliti. Marsikateri volilec je sedel na ta lim. V resnici pa je dr. Stepančič star klerikalec. Služboval je na Kranjskem popreje ter se je v Ilirski Bistrici prav očitno bratil s klerikalci ter bil dober prijatelj takrat slovečega kaplana Rudolfa. V Buzetu v Istri seveda ni imel prilike, kazati svojega katol. prepričanja, ali komaj je prišel v Gorico, ga vidimo v klerikalnem taboru. To naj

vpoštevajo kraški volilci v nedeljo na dan ožje volitve zlasti oni, ki so volili prvič Stepančiča prevarjeni, da glasujejo za naprednega moža, katerega le priporočila klerikalna stranka. — Trgi in mesta volijo v četrtek 21. t. m. Na slovenski strani volijo enega poslanca, na laški pa 4. Laški liberalci nimajo sedaj še nobenega poslanca, dobijo pa iz te skupine vse štiri, potem iz veleposestvar gotovo 3 in iz trgovsko-obrtno zbornice 2 pa so tam, kakor lani. Imeli bodo 9 poslancev, laški klerikalci pa 6. Gotovo je, da ostanajo laški liberalci pri svoji zahtevi, da hočejo imeti deželnega glavarja in dva deželna odbornika; ker pa laški klerikalci tudi ne bodo odnehali od svoje zahteve po enem odborniku, preti že tu obstrukcija, ki napravi deželni zbor nesposoben za delo. Še bolj razpoloženi za obstrukcijo bodo laški liberalci, če pride v deželnem zboru do klerikalnega bloka. Slovenskih klerikalnih poslancev bo 9; zraven 6 laških, je 15, torej večina. V takem slučaju pa bi morda ne prišli laški liberalci do glavarja in najbrže tudi ne do dveh odbornikov. Sicer se vedno trdno drži zveza Gregorčiča s Pačjem, toda če bo hotel nadškof skupnost klerikalcev, kaj se zgodi? Ali se mu morda zoperstavi Gregorčič? Kaže se že naprej negotovost in prevladujoče mnenje, da deželni zbor goriški najbrže ne bo mogel delovati. — Od klerikalne slovenske strani kandidira v trgih sodni svetnik v Kanalu g. Fabjan, ki je bil dosedaj tako-le skrit klerikalec, katerega pa hvalijo nunci, ki so imeli kdaj z njim opravila. Izvoljen je klerikalni sodni svetnik Fon, na Krasu je v ožji volitvi sodni svetnik Stepančič, v trgih hoče kandidirati pa sodni svetnik Fabjan. Kar trije! Fonov vzgled, kako se da komodno živeti, vleče, kajti izvolitvi v deželni zbor sledi lahko čez čas druga v državni. Pa bi se držal Gregorčič, če bi komandiral v goriškem deželnem zboru kar 3 sodne svetnike! — Veleposestvo voli 3 poslance dne 30. t. m.

+ Izvrševalni odbor vseslovenskega kongresa v Petrogradu je te dni izdal z ozirom na rusko-poljsko vprašanje to-le resolucijo: »Presodivši vprašanje, tičoč se rusko-poljskih odnosov smatra izvrševalni odbor vseslovenskega kongresa v Petrogradu, da se rusko-poljski sporazum v Rusiji in izven nje more doseči le potom brezpogojne uporabe navedenega kongresa to je priznanja polne ravnopravnosti obeh narodov, ki ne dopušča nobenih izjemnih zakonov, in s priznanjem za vsak narod pravice do rodnega jezika, šol in naprav, ki zagotavljajo njega narodni razvoj na njegovi rodni zemlji.«

+ Za narodno edinstvo Čehov in Poljakov. V zadnjih letih so se odnosi med Čehi in Poljaki, ki so bili preje čisto precej napeti, dokaj zboljšali. Odkar pa so poljski odličnjaki posetili Prago, češki pa Varšavo, je postalo razmerje med obema narodoma ne samo prijateljsko, nego naravnost bratsko. Za ta političen preokret v odnosih med obema bratskima narodoma je značilno dejstvo, da so vstali sredi Poljakov in Čehov rodoljubi, ki oznanjajo idejo, da so Čehi in Poljaki eden narod z dvema narečjem, z dvema književnima jezikoma in z dvojno ločeno zgodovino. Med Čehi propagira to idejo list »Zvěsti«, ki piše med drugim: »Poljaki in Čehi se morajo prepričati, da so en edini narod z dvema narečjem, z dvema književnima jezikoma in z dvojno ločeno zgodovino. Tudi Nemci Bavarci, Saksonci so imeli svojo ločeno zgodovino, toda Bismarck se ni oziral na okolnosti, marveč jih je spojil v celoto s krvjo in železom. Pri Slovanih ni treba za duševno spojenje krvi in železa, nego samo dobre volje in smisla za lastni prosep. Napravimo torej mogočni korak, ki ne zahteva krvi, a bi docela zblizal in duševno zedinil 30 milijonov Slovanov: zblizite poljsko-češki način pisanja in pravopisa. — V istem smislu deluje med Poljaki profesor Bogoslawski. Ako se ta prizadevanja, da se Poljaki in Čehi združijo v pravopisu posreči, bo to za slovansko stvar neprecenljivega pomena.

+ Dve sestri. »Deutsche Wacht« in Benkovičeva »Straža« prideta zopet pred prototnike. Nedavno je bil urednik »Deutsche Wacht«, Šidlo obsojen radi razžaljenja dr. Kukovca na tri dni zapore. Še hujša obsodba bi bila zadela katoliškega urednika katoliške »Straže«, Viktorja Čenčiča, če bi ne bil o pravem času pobežnil pred avstrijskimi paragrafi. Ko se je porotno zasedanje končalo, se je mož vrnil. Sedaj pa »D. W.« in katoliška »Straža« zopet na najostudnejši katoliški način blatita vodjo Narodne stranke na Štajerskem, dr. Kukovca, da je moral ta zopet vložiti tožbo proti imenovanju listoma. Nemški urednik bo obsojen, slovenski urednik bo pa po stari klerikalni navadi — bežal!

+ Staroslovnsko bogoslužje. V »Hrvatski Rieči« je neki duhovnik opisal zgodovino novejših odlokov,

ki jih je izdal Vatikan glede staroslovnskega bogoslužja. Duhovnik opisuje, kako so se na papežev poziv zbrali 23. maja 1905 vsi hrvaški škofje v Rimu, da se končno reši vprašanje o glagolici. Sestavil se je takrat natančen zapisnik. Na podlagi tega zapisnika bi imel izdati papež končno odredbo o rabi glagolice. Na to odredbo so čakali hrvaški škofje poldrugo leto. Slednjič je prišla, toda taka, da so hrvaški škofje izjavili: Za nas je nesprejemljiva. Pri tej odredbi se ni papež čisto nič oziral na zapisnik, sestavljen dne 23. maja 1905. Škof Nakić, pooblaščenec vseh hrvaških škofov pa ni miroval; na vsak način je hotel imeti rešitev na imenovani zapisnik. Sedaj so mu povedali, da je zapisnik — izginil. Ukradel ga je najbrže kak zaigran laški kardinal!

+ Nemška nesramnost. Najstrupenejšemu bojnemu društvu Nemcev zoper Slovence, »Südmärki«, je dovoljena loterija. Društvo razpošilja zdaj srečke vsepovsodi in tudi v naše slovenske kraje. Ostudna nesramnost je, da jih pošilja tudi Slovincem in sicer takim, ki so znani kot narodnjaki. Pošilja jih tudi slovenskim denarnim zavodom. Pričakujemo, da bo vsakdo, ki dobi take srečke, jih vrnil s tako pripombo, da se bodo nemški nacionalci grizli od jeze.

+ Imenovanje. Računski podčastnik Ignacij Rus v Pulju je imenovan za kancelista pri okrajnem glavarstvu v Poreču.

+ Iz šolske službe. Bivša suplenta Roza Svetlič je imenovana za provizorično učiteljico na Jezici. Mesto na dopustu nahajajočega se učitelja Frana Marinčeka pride v St. Vid nad Ljubljano suplenta Roza Jovan.

+ Slovensko deželno gledališče. Jutri v soboto se vprizori kot noviteta prvikat José Echegaraya tragedija »Galeotto«. Zelo zanimiva tendenčna drama obsega tri velike vloge, ki so v rokah g. Borštnikov, g. Verovška in g. Nučiča. — V nedeljo zvečer se igra drugi francoska veseliga Flerisa in Caillaveta »Ljubezena bdi«.

+ Slovensko gledališče. Snočna tretja uprizoritev »Dolarskih prince« je uspela zopet prav častno. Ta ljubka opereta je našla med našim občinstvom takoj vsestranske simpatije, kar ni čudno vsprico vsekozi izvrstnih interpretov. Gledališče je bilo polno.

+ Predavanje. Slovensko trgovsko društvo v Ljubljani je pričelo snoči z rednim predavanjem. Predaval je gosp. Melhior Tome o temi: »Amerika in gospodarski razvoj svetovni«. Gospod predavatelj, ki je znan že iz prejšnjih let kot izvrsten predavatelj, je v enournem govoru očrtal gospodarski in trgovski pomen Južne in Severne Amerike, opisal v pikantnih potezah razmere in odnose v najvažnejših državah ameriških in z izredno točnostjo podal oznake vseh znamenitih tržišč. Predočil je številnemu poslušateljstvu značaj Amerikancev, njih življenje, njih življenske nazore, njih samozavest in ponos ter njih spoštovanje do dobrega in vestnega dela. Izredno srečno je zbral v svojem predavanju vse ono, kar omogoča sodbo Amerike in Amerikancev. Gospodu predavatelju se je zahvalil v imenu poslušateljev in v imenu društva g. Dr. Windischer, prosek gosp. Tomeca, da ob priliki nadaljuje svoje predavanje, ki se opira na praktične izkušnje, in niso le posnetki knjig. Gosp. Tome prijavi svoje predavanje v »Trgovskem Vestniku«.

+ Matica Slovenska« izda za 1. 1909 sedmero knjig, in sicer: 1. Bleiweisov Zbornik (študije o literarni in politični naši zgodovini Bleiweisovih in Levstikovih časov), 2. Zabavna knjižnica; 3. Knezova knjižnica (obe z zabavnim čtivom); 4. »Onjegin«, pesnitev Rusa Puškina, prevedel dr. Ivan Prijatelj; 5. »Koroška« I., zemljepisni del (s slikami in z natančnim jezikovnim zemljevidom te dežele, napisal dr. M. Potočnik); 6. Stanko Vraz (obsežna študija, napisal dr. Branko Drechsler); 7. Strekelj, Narodne pesmi. — Knjige so malone natisnjene in se bodo letos rano razpošiljale. Naj zato čimprej pošlje članarino (4 K), kdor želi dobiti letošnje knjige.

+ Zemljevid »Matice Slovenske«. »Matica Slovenska« daje na znanje, da se na naročila brez obnem poslanega denarja ne more ozirati.

+ Pouk v laščini. P. i. člani društva »Merkur« se vabijo k udeležbi tečaj za laščino, ki bode brezplačen ter se odpravi prihodnji ponedeljek ob 9. uri zvečer. V prostorih slov. trgovskega društva »Merkur«.

+ Narodni dom, pritličje (levo). Učne ure bodo dvakrat na teden ob 9. zvečer. Glede na dejstvo, da je značilna laščina za našega trgovca velevažno ter mu brezdomno v materijelnem oziru mnogo koristi pri konkurenčni tekmi za obstanek, je želeli, da se naši p. i. člani ugodne prilike,

očvrstiti si svoje bodoče stanovsko stališče, v njih lastno dobrobit in prav mnogobrojnem obsegu poslužijo. Tečaj vodi član našega društva g. dr. Eržen. Prijave pri tajništvu.

+ Ustanovni občni zbor »Sokola« v Litiji. V nedeljo, dne 10. t. m., ob 4. popoldne vršil se je ustanovni občni zbor telovadnega društva »Sokol-Litija-Smartno« ob velikanski vdeležbi pristopivših članov. Ze opoldan pripeljali so se s poštanim vlakom »Sokol« iz Zagorja korporativno v kroju, katere je na kolo dvoru sprejel pripravljalni odbor, pevsko društvo »Zvon« iz Smartnega korporativno z zastavo ter mnogo naprednega občinstva. Najbolj so počastile došle »Sokole« vrle narodnjakinje iz Litije in Smartnega, ki so jih obsule s cvetjem v znak radosti, da so prišli k njim, da prisostujejo pri porodu novega bratskega društva. Zastopana je bila tudi sokolska župa »Ljubljana I.«, »Sokol I.« iz Ljubljane in »Sokol« iz Trbovelj (korporativno v kroju). — Predsednik pripravljalnega odbora br. Roglič otvoril je po 4. uri zborovanje, pozdravil vsa došla društva in njih zastopnike, bratom članom se je pa zahvalil za tako obilno vdeležbo. V imenu pripravljalnega odbora je poročal, da je isti v teku treh tednov pripravil vse potrebno za današnje zborovanje. Do danes je pristopilo k društvu 13 ustanovnikov, 57 izvršujočih in 92 podpornih članov, skupno torej 162 članov, ki so danes skoraj vsi navzoči. Odbor je tudi sprejel od nečlanov znatno vsoto darov v znesku K 31832 In je društvo že v svojem začetku v gmotnem oziru za silo preskrbljeno. Predno se je prešlo k dnevnemu redu, prevzel je besedo br. starosta sokolske župe »Ljubljana I.« Petrin, ki je pozdravil zborovalce ter jim želel najlepšega uspeha. Omenil je med drugim tudi, da je danes ustanovljeno telovadno društvo po teritorialnih razmerah njihovi župi najbližje ter da bode ista vedno pripravljena v vsakem oziru pomagati mlademu društvu. Na to se je prešlo na dnevni red. Pravila so bila soglasno odobrena, članarina določila se je za ustanovnike K 100, za izvršujoče člane 40 vin. mesečno, za podporne člane pa enkratna vstopnina K 1 in mesečna članarina 40 vin. Volilo se je s vslikom in so bili soglasno izvoljeni v odbor sledeči bratje: starosta br. dr. Premru, podstarosta br. Ferdo Tomažin, načelnik brat Finecinger; odborniki: bratje Slane, Roglič, Modic, Pogačnik ml., Makso Lajovic, Knaflič st., Razboršek in Karel Vozelj; namestnik br. Robavs; preglednika računov br. Andolšek in Knaflič ml. — Ker se k slučajnostim ni nihče olgalil, zaključil je br. starosta zborovanje ter v lepem zaključnem govoru navduševal brate Sokole k vstrajnemu delu na sokolskem polju. Takoj po zborovanju se je razvila neprisiljena prosta zabava, pri kateri je neumorno in z vso preciznostjo izvajal lepe točke Zagorski tamburaški zbor. — H koncu naj omenim še redko resnico, da je bilo pri zborovanju navzočih mnogo narodnih dam in gospodičen, ki se večinoma pridostile kot članice; slišal sem od njih veliko zanimanje za ženski telovadni odsek, katerega hočejo takoj ustanoviti ter se vezbati v redovnih vajah, dokler ne dobe svojega telovadnega orodja. Le brez strahu naprej in knalu bodedo videli uspehe! Narodno ženstvo posnemaj naše Sokolice v Litiji in Smartnem! Novoustanovljenemu društvu pa kličemo:

Orodje v desni, v levi meč,
Svoj dom gradimo, se boreč,
Napadnik mora pasti,
Naš sveti dom pa vzrast!

Nazdar! Z.
»Slovenčeva« žalost. »Slovenec« od sobote je zelo žalosten, ker agitirajo za »Sokola« v Kostanjevici celo ljudje, ki se sicer ne prištevajo k liberalcem. To je pač nezaslišano dejanje, ki ga rahla čukarska duša ne prenese.

+ Cesar ne sme slovenski naprednjak! (Po nemškem nauku: »Was ein Deutschnationaler nicht darf«.) »Zaničljivo govoriti o časopisu svoje stranke, dasi tega časopisja ne naroča, niti stalno, niti ga pazno čita; nasprotno časopisje za vsako cenc povzdgovati, ker delajo tako mnogi drugi ljudje brezmiselnosti; biti preveč udoben ali boječ, da bi v kavarni zahteval narodne časopise; za vsakim nedolžnim kupčijskim oglasom svojega časopisa vohati najhujšo korupcijo; v klerikalnih, demokratskih in nemških časopisih vsako še tako javno korupcijo velikodušno prezreti in odpustiti; od svojega časopisja zahtevati vsako žrtev, sam pa ničesar žrtvovati; svojemu časopisu takoj groziti z odpovedjo vsakega prijateljstva, ker je bilo primorano mu odreči neznatne osebe želje; naročnino dolžan ostati, dočim mora redno plačevati gospodarju, krojaču itd.«

+ Našim veleposestnikom ali kapitalistom v premislek. Piše se nam:

V Trnovem ali Bistrici bi se gotovo izplačalo napraviti vzoren hlev z okoli 30 kravami za produciranje zdravstvenega ali tudi otroškega mleka. Krave bi morale biti popolnoma zdrave, tuberkulinizirane in pod živinozdravniškim nadzorstvom. Za prodajo take vrste mleka bi bilo treba v Opatiji odpreti lično prodajalno, kjer bi bilo mogoče mleko tudi piti. Mleko bi se prodajalo samo v steklenicah. Mleko take vrste se prodaja na Dunaju v mlekarini kneza Schwarzenberga po 80 v liter. V Opatiji ga Manser po isti ceni prodaja, darsi njegovo mleko ne odgovarja zdravstvenim zahtevam, radi česar se ne bo mogel dolgo časa držati. Za produciranje gori navedenih vrst mleka bi bila Bistrica, po mojem prepričanju najbolj pripravna, ker je tam izvrstna voda, dovolj dobrega sena in prostora za tak zavod. Razum tega je železniška zveza z Reko in Opatijo zelo pripravna. V teku dveh in pol ur po mošnjah bi v Opatiji in Reki mleko že lahko pili.

Odbor sveze slov. posojilnic v Celju (tiskarna in trgovina s papirjem) se je v seji 11. t. m. sledeče sestavil: Predsednik dr. V. Kuko-vec, predsednika namestnik dr. Žerjav, blagajnik dr. Božič, tajnik dr. Koderman, nadzorstvo tiskarne dr. Božič in Robert Diehl, nadzorstvo trgovine dr. Kalan in Rudolf Stermeck. Vsa mesta so častna in brezplačna. Med klerikalci je v tem oziru mnogo boljše. Dr. Korosec »nese« Slov. Gospodark mesечно 300 krono.

Klerikalne hujškarije rode sad. V Podsedni na Stajerskem so grozili od popov nahujškani ljudje, da bodo ponoči pobili in postrelili vse naprednjake. Proti ljudem, ki na tak način delujejo za »katoliško« cerkev, se je vložila ovadba.

Dvorni kaplan barona Morseya, neki Wichert, ki je kot katehet med poukom zlorabljal učence, je bil le zaradi prestopka proti moralnosti, obsojen v Gledenski zapor. Ta duhovnik je zaradi enakih zločinov predsedel 11. letno ječo preden ga je baron Morsey sprejel za dušnega pastirja.

Nemško priznanje. »Nemški« učenjak vseučilišni profesor v Freiburgu dr. Primož Lessiak (Lessjak), čigar oče je vaški učitelj v slovenski, Kostanjah na Koroškem, je imel nedavno v Graciu predavanje o jezikovnem razmerju med planinskimi Nemci in Slovenci. Predavatelj je priznal zgodovinsko dejstvo, da stoji Grac na tleh, ki jih je vzela Slovenecem nemška moč in kultura (?). Nadalje je priznal, da so v 6. stoletju bivali Slovenci na Ger. Avstrijskem, Solnograškem, po celim Stajerskem in celo v Tirolu. Pokristjanjeni slovenski plemiči so si nadeli nemška imena, a sledovi Slovencev so še ostali v raznih besedah planinskih Nemcev. Take besede so pri Nemcih n. pr. groje (za ograja) Tsenizen (senica = zemljišče ob gozdnem robu), Janz (junec), Patschele (rezana svinja od slov. pačiti), Tschmoaka (emok) itd. Ne vemo prav čemu pripoveduje dr. Lessiak, da koroški slovenski kmet obneže s ršom in konjem skoraj izključno nemško. To bo pač na ljubo komisiji za ljudsko štetje, da more mairskije tudi posameznega Nemca v slov. občini navesti za nemški občevalni jezik.

Nemška hvalačnost. V Starem dvoru na Koroškem je služil za čevljarjskega pomočnika neki Iv. Smedic, pristojen v Dvor na Gorenjskem. Sodeloval je nesebično pri vseh nemških društvi, posebno pri požarni bramb. Nemci so mu bili za to tako hvaležni, da so pri neki »knajpi« psovali kranjske, posebno ljubljanske Slovence z bakažo in »Gesindele«. Smedic, ki je bil že precej vinjen, se je potoeval za čast svojih rojakov, nakar so se njega opsovali. V svoji onemoglosti in pijanosti se je hotel maščevati s požigom, a so ga poprej prijeli. Obsojen je bil na 8 let ječe. Vank: Slovence, ki te je zanesla usoda med take tujce, ne družijo se z njimi!

Krščanska ljubezen. Dne 13. t. m. je povozil v Gorici neki izvošček, ki je imel na vozu dva duhovnika, majhnega dečka. Ljudje so prestrašeni priskočili malemu na pomoč, duhovnika pa sta jo naglo — odkurila, ne zmeneč se za malega reveža.

Orožnik ustrelil cigana. L. 1874. v Kronbergu rojeni cigan Ciril Majer je bil zasledovan radi umora. Te dni sta cigan in orožnik pri Ročinju skupaj zadela. Cigan jo je ubral proti Soči, orožnik pa za njim. Ker se cigan na orožnikov poziv ni hotel ustaviti, je le-ta ustrelil. Cigan se je zgrudil v Sočo, ki ga je odnesla. Truplo niso mogli dobiti.

Slavije hrvatske kazališne umjetnosti. Ugledna zagrebška tiskarica Petar Nikolić, ki si je z izdajanjem umetniških reprodukcij znamenitih slovenskih slik pridobila velike zasluge, je ravno kar izdala novo tako podobo, predstavljajočo »slavije hrvatske kazališne umjetnosti«. Original tega umotvora je naslikal odlični hrvatski umetnik Ivan Tiškov. Slika predstavlja doslej naj-

lejšo epoko kulturnega delovanja Hrvatov. Zbrani so na njej vsi sodobni zlasti dramatični pisatelji hrvatski in glasbeniki ter najodličnejši umetniki ali v narodni nošnji ali v kostumih njih najboljših vlog. Ta slika je nekak pendant znameniti sliki Vlahu Bukovca »Preporod«, ki je izšla pred nekaj leti v založbi firme Nikolić. Kakor je Bukovec združil dubrovniške in ilirske književnike na Parnasu okrog Gundulića, tako ovekovečil preteklost, tako je Tišov zbral pesnike, pisatelje in umetnike nove dobe okrog pokojnega intendant Miletića. Slika je 63 cm visoka in 95 cm široka. Okvir, ki je temnopozlačen, je jako lep. Slika velja, če se plača v mesečnih obrokih, 50 K. pri takojšnjem plačilu cele svote pa 45 K.

II. občni zbor »Narodne delavske organizacije« v Trstu. V nedeljo predpoldne se je vršil v Trstu v tamnošnem »Narodnem domu« II. občni zbor N. D. O., katerega je otvoril predsednik g. dr. Josip Mandić, ki je v svojem nagovoru omenil, da se ima organizacija boriti na razne fronte in proti raznim korporacijam. Govornik upa, da postane N. D. O. vzlic temu mogočna strokovna organizacija za vso Jugoslavijo, ki bo zastopnica delavske in narodne koristi. Gospod Jaklič videč, da je vdeležba na zborovanju pičila, niti četrtina plačujočih članov, smatra v smislu § 17 društvenih pravil zbor nesklepčen in predlaga odložitve istega. Predsednik Mandić — sklicujoč se na isti § — prekine zborovanje za četrt ure in ga otvori potem z nova, — ker se namreč v smislu pravil lahko vrši zborovanje ob vsakem številu — in poda besedo glavnemu tajniku gosp. Englmannu, ki je natanko poročal o gibanju organizacije tekom preteklega leta. — Izrečena mu je bila zahvala. Sledilo je blagajnikovo poročilo in ono pregledovalcev računov. Tudi tem je bila izrečena od strani občnega zbora topla zahvala. Nato je bil sprejet od dr. Mandića predlagani reorganizacijski statut in izvoljeni so bili po njem predlagani člani v tiskovni, zadrugi in pravovarstveni odsek. Predsednik je omenil, da se volitev odbora ne more vršiti, ker se ni doseglo sporazumljenja glede vseh odbornikov, posebno ne glede predsednika. Navzoče delavstvo se je na te besede enoglasno izjavilo za Mandića, kar pa poslednji odločno odklanja. Zborovalec Mihajlovič je izjavil, da je delavstvo za dr. Mandića, ali le-ta neče sprejeti predsedniškega mesta, ker da se ga je od gotove strani napadalo (?), ker snuje konsumna društva. Predsednik da mora biti Mandić ali pa tak, ki bi za delavstvo res delal. Dr. Mandić je izjavil, da on ne odstopa radi kakih napadov, pač pa vzroka ne more takoj povedati, temveč ga bo povedal in razjasnil na shodu zaupnikov. V soboto večer se bo vršil izvanredni občni zbor, na katerem bo tudi volitev novega odbora in predsednika. Ko je govoril še gosp. Lacko Križ iz Pulja v imenu puljske podružnice, ki je pozivljala zborovalce na slogu in skupno delo, ako hočejo imeti uspehov, je predsednik Mandić zaključil zborovanje. Dostavek. Od raznih strani se je nas obvestilo, da je nastalo med vodstvom političnega društva »Edinost« in onim N. D. O. v Trstu neko nesporazumljenje. Nam je N. D. O. zelo simpatična korporacija, kateri so za razna poročila in objave predali našega lista vsaki dan radovoljno odprti, dokler bo hodila po začetnem potu. — Izjavljamo pa, da smatramo — pa naj prihaja od Petra ali Pavla — vsak poskus razdora skupnosti tržaških narodnih vrst — katerim se di- vi danes vsa Slovenija — za atentat na tržaško Slovenstvo in za neizmerno škodo slovenski stvari ob Adriji. Blagoslovljeno naj bo v ime- nu vse Slovenije skupno narodno delo na tržaškem ozemlju, a proklet naj bo razdor, pa naj prihaja od kogarkoli! Napisali smo te besede z najboljšim namenom v resen memento onim, ki jih to tiče.

Prvoletniški večer »Slovenije« se vrši 16. t. m. ob 7. v budjeviški pivnici, Alserstrasse 59.

Svarilo. Dobili smo poročilo, da se po tu- in inozemstvu vabi k udeležbi na neko mednarodno razstavo (»Esposizione Internationale d' Igine Arte, Produzioni, Industria-Torino 1903«). Od zanesljive strani se svari pred udeležbo na tej razstavi.

Aretovan je bil dne 24. sušca v Moravčah rojeni ter v Dolsko pristojni samski dninar Martin Tekave, ker je proganjan v policijski tiralnici od okrajnega sodišča v Mokronogu zaradi nastopa neke kazni. Tudi Ivana Presetnika, roj. 1866 v Smartnem pri Litiji ter pristojnega v Moste pri Ljubljani je policija silnoči vtaknila pod ključ, ker je bil zaloten pri beračevanju. Ko so mu natančneje pregledali obisti, so prišli nato, da ga ljub. okr. sodišče zasleduje v lanskem policijskem listu zaradi suma tatvine. Le-ta je obsedel v Mariboru že desetletno ječo

zaradi hudodelstva požiga. Oba so oddali pristojnemu sodišču.

Prijeti tatilci. 26letna Marija Lamprechtova iz Sela pri Grosupljem je bila pred kratkim prijeta po orožništvu zaradi tatvine in nato izpuščena na prosto. Lamprechtovo pa to še ni izpametovalo in je takoj vstopila k neki stranki v službo in zopet ukradla služkinji srebrno žepno uro z žimnato verižico. Predvčerajšnjem jo je policija izsledila in aretovala. Tudi brezposelna služkinja Franciška S. iz Radče je bila aretovana, ker je hotela vzeti v neki špeceriji na ime svojega prejšnjega gospodarja 5 kg kave, a jo je dobila le 1/4 kg. Obe so oddali sodišču.

Kratko prostost je vžival 21letni prisiljenec Valentin Pirnat, rodom iz Simnaca na Hrvaškem ter pristojen v St. Mihael - Stopiče. Pogrebnil je od dela v Gradišču, dne 11. t. m. dopoldne ter jo krenil proti domu. Prišel je pa šele do Zatične in že ga je dobila roka pravice in Pirnat je moral zopet nazaj v hišo pokore.

Tatvina. V Vodcah pri Kočevju je bila neki stranki dne 6. t. m. ukradena 100 K vredna harmonika, 24 K vredna suknja, črne hlače in telovnik, za 32 K rjuh, niklasta ura z verižico in 60 K denarja. Tatu še zasledujejo.

Našel je prostak 27. pešpolka Friderik Kreisdorfer denarnico z manjšo svoto denarja.

Somisljeniki! Naprednjaki!
SHOD
narodno-napredne stranke,
ki bi se imel vršiti v nedeljo, dne 17. oktobra ob 3. uri popoldne v prostorih hotela »Kramar« v Logatcu
se vrši
v nedeljo, 24. oktobra
istotam in z istim dnevnim redom.
»Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke«.

Razne stvari.
* Dresura. Na nabrežju Lido pri Benetkah kaže Lah dresirano opico, oblečeno v vojaško uniformo, avstrijsko jubilejno kolajno na junaških prsih. Na povelje Laha pokaže opica zobe, odtrga kolajno in jo trešči ob tla. — Kaj vse premore dresura!
* Srbska zastava — prepovedana. V vladnih krogih se govori, da bo srbska zastava in sploh vsak srbski znak v Avstriji prepovedan. Srbi bi bili potem prvi avstrijski narod brez svojih narodnih znakov. Ko se poleže razburjenje med Srbi, pridejo lahko na vrsto slovenski in hrvatski znaki. Počasi se moramo pripraviti na Pan - Germanijo.
* Dinamit v cerkvi. Nedavno se je pripetila v katoliški poljski cerkvi Sv. Antona v Jersey City, N. J., razstrelba dinamita. Pri tem so bili štirje otroci najhujše ubiti, dočim je število ranjenih otrok mnogo večje. Takoj po razstrelbi je prišlo več ambulantnih vozov iz raznih bolnic na lice mesta. Kdo je razstrelbo povzročil, ni znano.
* Bogatin lakote umr. V svoji samotni koči v Cincinnati, O., Amerika, je umrl 63 let stari mizar Christian Kuhn, in sicer, vsled lakote. Pokojnik je ostavil 21.000 dol. in sicer je bil denar shranjen na prostoru, za katerega sta vedeli le njegova žena in njegova sestra. Umrli se je v svojem življenju vedno hvalil s tem, da nosi vsako obleko po štiri leta, kajti na modo se ni nikdar oziral.

Književnost.
— Zadnji rodovine Benalja. Zgodovinska povest, Spisal Fr. Remec. Založila »Narodna knjigarna«. Ta ljudski roman, izza rokavnaških časov, ki je bil najprej nastanjen v listku »Slov. Naroda« in ki ga je tedaj občinstvo čitalo z največjim zanimanjem, je izšel zdaj v posebni knjigi. Cena 1 K 50 v, s pošto 20 v več.
— Oddaja dobav na Turškem. C. kr. trgovski ministarstvo je poslalo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani poročilo lista »Osmanischer Lloyd« o napredku, ki se kaže na Turškem v zadnjem času glede na javno submisijo. Poročilo je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantno na vpogled.
— Kupeljske razmere v Konstanci. Tvrde, ki imajo v Konstanci na Rumunskem kupeljske zveze, dobe v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani važna zaupna poročila o tamošnjih kupeljskih razmerah.

Telefonska in brzojavna poročila.
Preložen ministrski svet.
Dunaj, 15. oktobra. Ministrski svet, ki bi se imel jutri vršiti, je preložen na ponedeljek popoldne.
Demisija čeških ministrov.
Dunaj, 15. oktobra. Češki minister - rojak dr. Začek se danes vrne iz Brna. Takoj po svojem prihodu bo podal svojo demisijo. Njemu bo sledil tudi poljedeljski minister dr.

Braf. V političnih krogih sodijo z vso gotovostjo, da bo odpis čeških ministrov imel za posledico demisijo celokupnega ministarstva.

Zastrazeno špansko poslanstvo.
Dunaj, 15. oktobra. Policijsko ravateljstvo je dalo zastraziti špansko poslanstvo in španski konzulat, ker je poizvedelo, da nameravajo tudi na Dunaju prirediti demonstracijo proti španski vladi.

Poslanec dr. Kramar.
Dunaj, 15. oktobra. Poslanec dr. Kramar zapusti jutri svoje letovišče na Krimu in se vrne na Dunaj v torek.

Cesar pri zrakoploveh.
Dunaj, 15. oktobra. Jutri se spusti s svojim zrakoplovom v zrak brata Renner iz Gradea. Uradno potrjujejo, da si bo polet zrakoplova ogledal tudi cesar.

Pravosodni minister v Graciu.
Grac, 15. oktobra. Semkaj je prispel pravosodni minister dr. Hochenburger.

Se en »veleizdajniški« proces.
Zagreb, 15. oktobra. Danes se je pričela tu razprava proti kmetu Paicu, obtoženemu zločina »veleizdaje«, ker je na trgu v Petrinji klical: »Živila Srbija, živio kralj Peter, složimo se bratje Srbi«. Paic je že 9 mesecev v preiskovalnem zaporu. Senatu predseduje zopet Tarabochia. Obravnava bo še danes končana. Splošno se sodi, da Paic ne bo obsojen radi veleizdaje.

Kriza na Ogrskem.
Budimpešta, 15. oktobra. V dobropučenih krogih zatrjujejo, da bo cesar poveril sestavo novega ministarstva bivšemu ministru Aleksandru Wlassitsu. To ministarstvo bo ostalo na krmilu samo tri mesece. Wlassits je rodom prekomurski Slovenec.

Pogreb Franciška Ferrera.
Madrid, 15. oktobra. Mrtvo truplo Ferrerjevo so včeraj zjutraj popolnoma na tihem pokopali na občinskem pokopališču.

Pariska občina spominu Ferrera.
Pariz, 15. oktobra. Mestni občinski svet je sklenil imenovati eno najlepših pariških ulic po Francišku Ferreru. Nadalje je sklenil, da bo dal na svoje stroške vzgojiti dva v Parizu živeča Ferrerova vnuka.

Zopetne demonstracije radi Ferrera.
Pariz, 15. oktobra. Snoči je prišlo ponovno do velikih protišpanskih demonstracij v kvartiru Latin. Udeležilo se jih je več tisoč ljudi.

Rim, 15. oktobra. Demonstracije radi justifikacije Ferrera so se ponovile tudi snoči. Mir je nastal šele po polnoči.

Budimpešta, 15. oktobra. Delavstvo priredi danes zvečer velik protestni shod proti justifikaciji Ferrera. Policijska oblast je poskrbela za obsežne varnostne odredbe.

Najdene bombe.
Pariz, 15. oktobra. Iz Barcelone javljajo, da sta se na trgu razpočili dve bombi. Obe ste bili iste provenience.

Vabilo
na
SHOD
narodno-napredne stranke,
ki bo
v nedeljo, 17. oktobra ob 3. popoldne
v prostorih g. Majcena pri
»Stari pošti« v Mokronogu.

Dnevni rod:
1) Poročilo o političnem položaju. Poroča deželni poslanec dr. Ivan Oražen.
2) Organizacija narodno-napredne stranke. Govori prof. Anton Jug.
Shod bo v slučaju ugodnega vremena pod milim nebom.

Somisljeniki, porabite ugodno priliko in pridite vsi na shod, da se poučite o razmerah v deželnem zboru!
»Izvrš. odbor narodno-napredne stranke«.

Gospodarstvo.

— Oddaja dobav na Turškem. C. kr. trgovski ministarstvo je poslalo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani poročilo lista »Osmanischer Lloyd« o napredku, ki se kaže na Turškem v zadnjem času glede na javno submisijo. Poročilo je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani važna zaupna poročila o tamošnjih kupeljskih razmerah.

— C. in kr. intendant 3. voja v Graciu je poslala trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani izvod razgla o temeljnih cenah za ponudbe producentov glede dobave pšenice, rži in ovsa, potem naznanila glede natančnejše potrebnosti teh predmetov za režijske namene c. in kr. vojne za leto 1910. Ta razglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

— Razglas glede zagotovitve hrane v vojaških bolnicah. C. in kr. intendant 3. voja v Graciu je poslala trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani razglas glede zagotovitve hrane v vojaških bolnicah v Zagrebu, na Reki in v Petrovaradinu. Poudarjene razprave se bodo vršile ob 10. uri dopoldne in sicer v Zagrebu 20. oktobra, na Reki 18. oktobra in v Petrovaradinu 19. oktobra t. l. Poudarje je poslani najkasnejše do 10. ure dopoldne gori navedenih dni dotičnim bolnicam. Razglas ki obsega razne podrobnosti in pogoje, je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Zakupni razglas. C. in kr. vojaško oskrbovalno skladišče v Ljubljani je poslalo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani nakupni aviso zaradi zagotavljanja sena in slame za vojno upravo. Zadevne zagotovitvene razprave se bodo vršile v Mariboru dne 22., v Beljaku dne 25. in v Celovcu dne 26. oktobra t. l. pri c. in kr. vojaških oskrbovalnih skladiščih. Pismene ponudbe je poslali do 9. ure dopoldne gori navedenih dni dotičnim oskrbovalnim skladiščem. Nakupni aviso je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Ustna voda
„EUODIN“
Specijalite za kradlice.
4813 Glavna zaloga lekarna
Uh. pl. Trakóczy v Ljubljani.

Kraj veselja postane kraj muke,

ako v koncertni dvorani in v gledališču kar noče pojenjati, kašljanje, kihanje, stokanje in odkašljevanje. Kdor je prehlajen, naj torej vedno jemlje seboj in uživa sodenske mineralne pasterije namesto bonbonov, ki samo dražijo vrat. Fajave prastine sodenice hitro odpravijo vsako draženje, dobro de- nejo sleznicam in tudi izbornu vplivajo na želodčne žilce, razkrajajo in ne dajo, da nastane Katar. Dobivajo se skatijca po K 125 v vseh lekarnicah, drogerijah, in trgovinah z mineralnimi vodami.

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:
W. Th. Guntzer, Dunaj IV/1. Grosse Neugasse 17

Roncegno
Prirodna arzeno-železnata voda. Močno arzeno-žel. Uspešno pomaga pri krevatih, kožnih, zveznih, boleznih, mialgijah in mialgic. Zdrav. priporočeno. Za domačo pitno zdravilno se do- biva povsod. Kopašne in zračne letovišče Roncegno (Jug. Tr- roland) 535 m, zdravilski dom. Grand hotel I. vrste, park 150.000 qm, podplinski podzemje. Pano- rama na dolomit. Maj-oktober. Prospekti gratis.

1386

Serravallo
Železnato Kina-Vino
Higijena razstava na Dunaju 1908: Državno odlikovanje in častni diploma k slati kolajni.
Povzroča voljo do jedi, okrepa živce, pobojša kri in je rekonvalescentom — in malokrvnim zelo priporočeno od zdrav- niških avtoritet.
Izborni okus.
Večkrat odlikovano.
Nad 6000 zdravniških spričeval.
J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni lekarnik TRST-Barkovlje.

Žitne cene v Budimpešti.
Dne 14. oktobra 1909.

Termin.
Pšenica za oktober 1909 za 50 kg K 1475
Rž " " april " za 50 kg K 1440
Rž " " oktober " za 50 kg K 980
Koruza " maj " za 50 kg K 664
Oves " " oktober " za 50 kg K 768
Efektiv.
Zmerneje.

Meteorološko poročilo.
Višina nad morjem 3062. Srednji zračni tlak 736.9 mm.
oktobra
Cas opazovanja Stanje barometra v mm Temperatura Vetrovi Nebo
14. 2 pop. 738.1 17.9 sr.jvzhod pol.oblač
9. zv. 738.5 12.0 sl. jvzhod oblach
15. 7. zj. 739.7 9.9 sl. ssvzh. megla
Srednja včerašnja temperatura 13.7, norm. 10.8, Padavina v 24 urah 0.0 mm.

Krojaški pomočnik
se sprejme takoj. Delo stalno.
J. N. POTOČNIK
krojač v Kamniku. 3857

Orehe, suhe gobe, fižol,
smrekove storže, divji kostanj
in sploh vse deželne pridelke kupuje
Ant. Kolenc v Celju. 3808

Razne prevode
iz nemščine v slovenščino
cirkularjev, pisem in drugih tiskovin
oskrbi ceno v tej stroki izvoznik
gradnik.
Naslov v upravnistvu „Slov.
Naroda“.

Pozor!
Prvi slovenski
izprašani optik
Dragotin Jurman
Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 2.

Velika gostilna
kjer ostajajo vozniki, s prav staro trgovino
z deželnimi pridelki in trgovino z lesom, z
večjim kmetijstvom, lepimi stanovanji in
gospodarskimi poslopi, zago z veliko vodno
močjo, prav velikim mrtvim in živim inventarjem
v vrednosti čez 50.000 K, se prodaja
za zadnjo ceno 150.000 K. Dalje se prodaja
za 30.000 kron še eno

kmetijsko posestvo
z 20 orali izvrstnega zemljišča, 4 orali gozda,
enonadstropno stanovalno hišo z 8 sobami,
velikimi gospodarskimi poslopi itd. — Obe
posesti ležita na Spodnjem Štajerskem
v slovenskem kraju.
Pojasnila daje g. Anton Fribošchitz v
Ljubljani. 3853

5000 kron zaslužka
plačam onemu, ki mi dokaže, da moja
čudesna zbirka
300 kosov samo za 5-50 kron
ni priložnostni nakup, in sicer:
Pristna švicarska pat. sist. rem. Roskopi žepna
ura točno regul. in ki natančno gre, s 3letno
tvojniško pisemno garancijo; ameriška double-
zlata oklepna veržica; 2 amer. double-zlata
prstana (za dame in gospode); angl. pozlačena
garnitura; manšetni, ovratniški in naprsni gumbi;
amer. žepni nožek; eleg. svilnata kravata naj-
novejšega kroja, barva in vzorec po želji; pre-
krasna naprsna igla s simboli-briljantom; mična
damska broža, poslednja novost, koristna po-
potna toaletna garnitura; elegantna, pristno
usnj. denarnica; par amer. butonov z imit.
žlajstnim kamnom; salonski album z najlepšimi
pogledi sveta; prekr. kolje za na vrat ali v lase
iz pristnih jurovskih biserov; 5 indijskih ča-
rovnikov — razvedre vsako družbo in še 250
razl. predmetov, koristnih in neupeljivih pri
vsaki hiši — zastoj. Vse skupaj z eleg. sist.
Roskopi žepno uro, ki je sama dvakrat toliko
vredna, samo 550 K. Po povzetju ali denar
naprej (tudi znamke) pošilja
S. Urbach, svetovna razpošiljalnica, Krakov 67
NB. Kdor naroči dva zavitka, mu pridenem
zastoj prima angl. britev ali 6 najfin. platn.
žepnih robcov. Za neugajajoče denar takoj na-
zaj, vsak riziko torej izključen. 3858

Vinski zakon
ki ga mora imeti nabitega
vsak gostilničar, vsak vin-
ski trgovec in vsak vino-
gradnik
sicer zapade strogi kazni
se dobiva v
Narodni knjigarni
v Ljubljani
Prešernova ulica št. 7
po 70 vin, s pošto 80 vin.

Vodovodi Inženir-hidrotekt
Konrad Sachnik, Ljubljana
kanalizacije, kopališke naprave
Beethovnova ulica št. 4. Brzjavlj: Sachnik-Ljubljana.

Projekti in izvršitev pri domači
specialni tvrdki
(tehn. zved. mnenja ob poveritvi
gradbe zastoj).

Učiteljica češčine
se išče.
Ponudbe pod „Čehinja“ na uprav.
»Slovenskega Naroda«. 3852

10.000 parov čevljev!
4 pari čevljev samo K 6-50.
Vsled ugodnega ogromnega nakupa se
odda za to nizko ceno: par moških in par
ženskih čevljev, črnih ali rjavih na trakove
z močno zbitimi podplati, najnovejša oblike,
dalje par moških in par ženskih modnih
čevljev, elegantnih in lahkih. 3855
Vsi 4 pari samo kron 6-50.
Za naročitev zadostuje dolgost. Razpošiljanje
po povzetju.
Izvoz čevljev **KOHANE, Krakov št. 31.**
Neugajajoče rad zamenjam.

Razglednice
in
umetniške,
pokrajinske
se dobe vedno
v veliki izbiri v
„Narodni knjigarni“
Prešernova ulica 7.

Razpis.
V deželni prisilni delavnici je izpraznjena služba
hišnega zdravnika
z letno nagrado 2000 K. — Služba se odda s pogodbo ter velja za njo eno-
mesečna odpoved.
Pojasnila o službenih dolžnostih daje vodstvo deželne prisilne delavnice
in deželno tajništvo.
Prosilci naj predložijo svoje prošnje podpisane deželnemu odboru
do 31. oktobra t. l.
Od deželnega odbora kranjskega
dne 15. oktobra 1909.

*Krasne damske klobuke
kakor tudi za deklice in otroke,
najnovejše mode, v največji izbiri,
po zelo ugodnih cenah
priporoča
Modni salon P. Magdič
Ljubljana, nasproti glavne pošte.* 3850

Samo 6 dni
Havre-New York
Francoske prekomorske družbe.
Edina najkrajša črta v Ameriko.
Veljavne vozne liste in brezplačna pojasnila daje za vse slovenske pokrajine samo
ED. ŠMARDA
oblastveno potrjena potovalna pisarna
Ljubljana, Dunajska cesta št. 18
v novi hiši „Kmetijske posojilnice“, nasproti gostilni pri „Figovu“. 2049

Splošno kreditno društvo
v Gosposki ulici št. 7
sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun in jih
obrestuje s 1. julijem 1909 po 4 1/2%, brez odbitka rentnega
davka; eskontira menice in daje posojila na osebni
kredit po 5 1/2%, do 6 1/2%.
Lastno premoženje znaša v denarjih in skladih K 179.765-55
Skupna aktiva 1.242.166-77
Denarni promet v letu 1908 6.296.067-46

Sposoben, slovenskega in nemškega jezika v govoru
in pisavi popolnoma vešč
korespondent
od 22—28 let star, dobi takoj mesto pri večji tovarni.
Ponudbe s prepisi izprijeval in navedenim vero-
izpovedanem pod „W. K. 968“ na naslov Rudolf
Mosso, Dunaj I. 3864

3572 **Priporočam sledeče specialitete:**
Zajamčeno pristno slivovko in vinsko žganje
od znanega vinogradnika F. Simončiča v Sevnici.
Pristni kranjski brinjec. — Znan domače brusnice.
Česnje v konjaku. — Višnje v Simončičevi slivovki.
Tuzemske in inozemske mesne in ribje konzerve.
Vsake vrste vkuhan sadje in sočivje.
Kofeina proste žgane kave za bolnike.
Fr. Kham, trgovina s špecerijo, delikatesami in vinarna.

C. kr. avstrijske državne železnice.
Izvoček iz voznega reda.
Veljaven od 1. maja 1909.
Odhod iz Ljubljane (juž. žel.)
7-03 zjutraj. Osebn. vlak v smeri: Trbiž,
Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorico,
drž. žel., Trst, c. kr. drž. žel., Beljak (čez
Podrožico), Celovec.
7-25 zjutraj. Osebn. vlak v smeri: Grosuplje,
Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.
9-26 dopoldne. Osebn. vlak v smeri: Jeseni-
ce, Beljak, (čez Podrožico), Celovec, Prago,
Draždane, Berlin.
11-40 dopoldne. Osebn. vlak v smeri: Trbiž,
Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorico,
drž. žel., Trst, c. kr. drž. žel., Beljak, (čez
Podrožico), Celovec.
3-32 popoldne. Osebn. vlak v smeri: Gro-
suplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.
3-28 popoldne. Osebn. vlak v smeri: Trbiž,
Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorico,
drž. žel., Trst, c. kr. drž. žel., Beljak, (čez
Podrožico), Celovec.
6-23 zvečer. Osebn. vlak v smeri: Trbiž,
Jesenice, Trbiž, Beljak, (čez Podrožico),
Celovec, Prago, Draždane, Berlin.
7-40 zvečer. Osebn. vlak v smeri: Grosuplje,
Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.
9-06 ponoči. Osebn. vlak v smeri: Jeseni-
ce, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorico, drž. žel.,
Trst, c. kr. drž. žel., Beljak, juž. žel., (čez
Podrožico), Prago, Draždane, Berlin.
9-42 zjutraj. Osebn. vlak v smeri: Jeseni-
ce, Trbiž, Gorica, drž. žel., Trst, c. kr. drž.
žel., (od 30. maja le ob nedeljah in praz-
nikih na progi Ljubljana juž. žel.-Trbiž, od
1. julija na progi Ljubljana juž. žel., —
Jesenice vsak dan).
Odhod iz Ljubljane (državne železnice):
7-28 zjutraj: Osebn. vlak v Kamnik.
2-05 popoldne: Osebn. vlak v Kamnik.
7-10 zvečer: Osebn. vlak v Kamnik.
10-50 ponoči: Osebn. vlak v Kamnik.
(Le ob nedeljah in praznikih).
Prihod v Ljubljano (južne železnice)
7-42 zjutraj: Osebn. vlak iz Berlina, Draždan,
Prago, Beljaka, juž. žel., Trbiža, Jesenic,
Gorice, Trsta, Trbiža.
8-52 zjutraj: Osebn. vlak iz Kočevja, Straže-
Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.
11-23 dopoldne: Osebn. vlak iz Berlina,
Draždan, Prago, Celovca, Beljaka, juž. žel.,
čez Podrožico in Trbiž, Gorice, drž. žel.,
Jesenice, Trbiža.
2-58 popoldne: Osebn. vlak iz Kočevja,
Straže-Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.
4-15 popoldne: Osebn. vlak iz Beljaka, juž.
žel., Trbiža, Celovca, Beljaka, (čez Podro-
žico), Gorice, drž. žel., Trsta c. kr. drž.
žel., Jesenic, Trbiža.
6-40 zvečer: Osebn. vlak iz Berlina, Draž-
dan, Prago, Celovca, Beljaka, (čez Podro-
žico), Jesenic.
8-42 zvečer: Osebn. vlak iz Beljaka, juž.
žel., Trbiža, Celovca, Beljaka (čez Podro-
žico), Trsta, c. kr. drž. žel., Gorice, drž.
žel., Jesenic, Trbiža.
9-07 zvečer: Osebn. vlak iz Kočevja, Straže-
Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.
11-08 ponoči: Osebn. vlak iz Trbiža, Celovca,
Beljaka (čez Podrožico), Trsta, c. kr. drž.
žel., Gorice, drž. žel., Jesenic.
Prihod v Ljubljano (državne železnice)
6-46 zjutraj: Osebn. vlak iz Kamnika.
10-59 dopoldne: Osebn. vlak iz Kamnika.
6-10 zvečer: Osebn. vlak iz Kamnika.
9-55 zvečer: Osebn. vlak iz Kamnika.
(Le ob nedeljah in praznikih).
Casi prihoda in odhoda so navedeni v srednje
evropskem času.

C. kr. državno-železniško ravnateljstvo v Trstu.
Privatna plesna šola.
35letnica.
Čast imam naznanjati slavnemu občinstvu, da bodem
letos, kakor sem imel prejšnja leta, otvoril plesni tečaj za go-
spodične in gospode iz boljših slovenskih rodbin v mali dvo-
rni hotelu „Union“. Otvoril bodem tudi tečaj za otroke.
Poučujem tudi v privatnih društvih, kolegijah in hišah
po zahtevi posameznika ali v večji skupini.
Eleganca! **Estetika!**
Vprašuje in vpisuje se od 11. do 12. dopoldne in od 2.
do 4. popoldne v hotelu pri „Sonu“, soba št. 73.
Z odličnim spoštovanjem 3812
Giulio Morterra, avt. plesni učitelj.

TRUBAR
Krasna umetniška reprodukcija v več barvah
„znamenite Groharjeve slike“
Primoža Trubarja
ustanovitelja slovenske književnosti.
visoka 66 cm in široka 55 cm je najlepši okras vsake slovenske
hiše. Ta reprodukcija je sploh najlepša in najdovršenejša kar jih
imamo Slovenci.
Cena s pošto K 3-20.
Dobiva se v
Narodni knjigarni
v Ljubljani, Prešernova ulica št. 7.

Učenca

iz poštene rednine sprejme takoj
Rudolf Bizjak
turar in trgovec z zlatino in srebrnino.
Volosko (Istra). 3793

Kavarna „Ilirija“

Ljubljana, Kolodvorske ulice 22
**: je vsak dan :
vso noč odprta**
ter se tople priporoča slavnemu
občinstvu. 3008

Pozor! 50.000 parov čevljev.

4 pari čevljev za samo K 8.

Ker je ustavilo več velikih tvornic svoja
plačila, so mi oddale veliko število čev-
ljev, da je razprodam daleč pod izdelo-
valno ceno. Prodam tedaj vsakemu **dva**
para moških in dva para ženskih
čevljev na trakove, usnje, rjave ali
črne, galoširane, z močno zbitimi usnj.
podplati, veleelegantne, najnovejše oblike.
Velikost po številkah. **Vsi 4 pari čev-**
ljev stanejo samo 8 K. Po povzetju
pošilja 3844

L. ZWIG, Krakov šte. 116.
Zamena dovoljena ali denar nazaj.

Zaradi rodbinskih razmer **se**
tako **proda** 3783

majhno posestvo

s trgovino, gostilno, trafiko in žganjetočem.
Letnega prometa je 25—30.000 kron.
Proda se za izredno nizko ceno
16.000 kron. Posestvo leži v bližini
rudokopa in ob državni cesti na Spod-
njem Štajerskem.

**Naprodaj je tudi več velikih
in manjših**

novih hiš in vil

z vrtovi v Ljubljani in na deželi.

Pojasnila daje prometna pisarna
Peter Matelič
v Ljubljani, Selenburgova ulica 7, pri Maliču.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Dolnška glavica K 2.000.000.

Stritarjeva ulica šte. 2.

Rezervni fond 300.000 kron.

Podružnica v Spiljetu.

Podružnica v Celovcu.

Podružnica v Trstu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih
14 obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst
po dnevnem kurzu.

Za jesen in zimo

priporoča trdka

Gričar & Mejač

v Ljubljani, Prešernova ulica 9

svojo bogato zalogo

izgotovljenih oblek

za gospode in dečke

ter mične novosti

v konfekciji za dame in deklice.

Ceniki zastonj in franko.

Narodna knjigarna

Prešernova ulica šte. 7

v Ljubljani

Prešernova ulica šte. 7

združena s

trgovino s papirjem, s pisalnimi, risalnimi in šolskimi potrebščinami

priporoča slovenskemu občinstvu svojo bogato zalogo kancelijskega,
... komptuarskega, risarskega, slikarskega in šolskega blaga ...

najboljše kakovosti in po najnižjih cenah.

Papir

kancelijski, konceptni, ministrski in trgovski; kariran in
gladek; rastriran z eno in z dvema kolonama; papir za
pisalni stroj; mali in veliki oktav za navadna pisma;
barvasti papir in papir za zavijanje.

Trgovske knjige

vseh vrst od najpreprostejših do najfinejših vsake velikosti.

Mape

za shranjevanje trgovskih pisem.

Zavitki

vseh vrst in vseh velikosti, barvasti in beli.
Sprejemajo se tudi naročila na zavitke s tiskano firmo.

Šolski zvezki

vseh vrst, domačega izdelka in iz drugih tovarn.
Trgovci dobe poseben popust.

Pisalne in risalne potrebščine

peresa, držala, svinčnike, radirke, risalni papir, risalne
priprave, črtala, trikotniki, palete, čopiči, tuši in barve.

Tinte

najpreprostejše in najfinejše, črne, vijoličaste in barvaste.

Solske mape

iz platna in iz usnja ter jermena za knjige.
Mape za zvezke.

Kasete

s pisemskim papirjem avstrijskega in inozemskega izvora
v vseh velikostih, za dame in za gospode, za na-
vadno rabo in tudi za darila.

Albumi

za slike, razglednice in poezije.

Črnilniki in uteži

za opremo pisalnih miz, lično izdelani in po najnižjih cenah

Razglednice

umetniške in pokrajinske, ljubljanske in kranjske.
Trgovcem pri večjih naročilih izreden popust.

Narodna knjigarna sprejema tudi naročila na pisalne stroje

... vseh sistemov ...
po tovarniških cenah;

dalje naročila na

vsakovrstne tiskovine

namreč zavitke, vizitnice, oznanila, fakture,
trgovska pisma itd. itd.